

L'ARXIVER I LA SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ *

Lligall. *Revista d'Arxivística Catalana*, 1998, núm. 13. Barcelona: AAC, p. 85-127.

Lluís-Esteve Casellas i Serra

Arxiu Municipal de Girona

Darrerament, amb l'expansió de l'ús de les noves tecnologies ens hem acostumat a sentir parlar de la societat de la informació com un futur imminent que ha d'obrir multitud de noves possibilitats en qualsevol aspecte de les nostres vides. Com a ciutadans de carrer podem copsar, amb més o menys encert, en quines aplicacions pràctiques es traduirà aquesta societat i, en funció d'aquestes, valorar el nostre grau de satisfacció o no envers els nous serveis que se'ns ofereixen. No obstant, com arxivers, la societat de la informació encara se'ns apareix com una visió llunyana en relació a la incidència que pot tenir en la nostra feina. D'altra part, la percepció que solem tenir del que realment representa sol ser força difusa.

L'objectiu d'aquest document és, precisament, situar l'arxiver davant els reptes que suposa la societat de la informació. Per aquest motiu, s'intenta fer una reflexió sobre els arxivers en relació a d'altres professionals implicats en el desenvolupament de la societat de la informació, bàsicament informàtics i enginyers de telecomunicacions. És per això que, en el marc de la gestió de les tecnologies de la informació es valora la nostra professió en relació als mateixos professionals esmentats, tant en l'àmbit privat com en el públic, i es dibuixen possibles línies d'actuació per al nostre desenvolupament professional. En aquest sentit, es pren la gestió de documents com a eix bàsic per a l'anàlisi de la nostra situació professional i, expressament, es deixa de banda la funció cultural dels arxius. El motiu d'aquesta elecció és la major incidència en aquest àmbit de la filosofia de treball associada a la implantació de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació a les organitzacions. Val a dir, que la bibliografia utilitzada, referida a la societat de la informació, a la implantació i gestió de sistemes d'informació i a l'adopció de criteris per a la consecució de la qualitat total, és evidentment específica d'altres àmbits professionals. Tanmateix, s'ha intentat fer-ne una lectura aplicada a la gestió de documents, en particular, i als arxius i als arxivers, en general.

1 La societat global de la informació

No podem negar que, cada cop més, l'expressió societat de la informació ens és més familiar i que no és estrany que, en un o altre mitjà de comunicació, s'hi faci alguna referència a diari. Normalment, els arxivers observem tot aquest procés de canvi amb una certa "preocupació". Per al nostre col·lectiu, que parteix de la base *informació + suport = document*, assistim a la volatilització d'una de les parts integrants d'aquesta fórmula, i això, ens agradi o no, no fa si no augmentar la incertesa respecte al futur de la nostra feina. Tanmateix, cal fer-ne una lectura en positiu si realment volem sobreviure l'onada tecnològica, perquè, sense caure en el pessimisme, certament no es tracta només de passar del teclat al ratolí, o del fax al correu electrònic. En tot cas, sempre

---

* Aquest text constitueix una part del treball de màster *L'arxiver i la societat de la informació*, presentat el 1996 a la Universitat de Girona.

podrem imaginar la gràcia que, en el passat, els devia fer als nostres companys de feina el pas de les tauletes de fang al paper o al pergami, o d'aquests suports al paper, amb tots els canvis que suposà.

1.1 L'Informe Bangemann

El 1994 es publicava *Europa y la sociedad global de la información. Recomendaciones al Consejo Europeo*, més conegut com a "Informe Bangemann", per ser qui presidia la comissió d'estudi de la Unió Europea. En aquest treball es proposen les qüestions bàsiques a resoldre en els propers anys, amb l'any 2000 en l'horitzó i com a fita en el que ha de ser la "societat de la informació europea". Els principals objectius se centren en la consecució d'una millora en la qualitat de vida dels ciutadans i en el reforçament de la competitivitat. Per tal d'assolir-los es planteja la urgència de potenciar el desenvolupament i l'ús de les noves tecnologies i el reconeixement de la necessitat d'afavorir l'aparició de noves professions relacionades. Les propostes recollides en aquest estudi són el punt de partida de tota una sèrie d'iniciatives que s'estan duent a terme a nivell internacional i que, a curt termini, afectaran bona part de les nostres activitats quotidianes.

En els darrer anys ja hem vist com de forma espectacular s'introduïen en les nostres vides un seguit de noves tecnologies que, si bé en molts casos no han suposat cap modificació essencial dels nostres hàbits, ens permeten sospitar la tendència de les innovacions tecnològiques i la rapidesa en que es produiran en un futur no massa llunyà. Aquests canvis es basaran en les eines que, d'una o altra manera, ja utilitzem: xarxes telefòniques i de televisió per cable, sistemes de radiocomunicació, ordinadors personals, lectors de discs compactes i, fins i tot, els aparells de televisió. Tots aquests instruments es veuran potenciats per la incorporació de les noves tecnologies, sobretot, per la implantació de la banda ampla integrada, que facilitarà un major volum d'intercanvi d'informació, i per l'aplicació d'estàndards de comunicació (EDI), que estendran l'ús del correu electrònic, considerat més ràpid, més fiable i... un 95 % més barat que un fax.

L'estudi concreta, d'entre altres, les següents recomanacions:

- * Impulsar un nou àmbit reglamentari que s'ha de traduir en unes mínimes regles de joc.
- * Afavorir la interconnexió i la interoperabilitat sense fissures, a nivell de xarxes i d'aplicacions, amb la consegüent normalització que això implica.
- * Fomentar l'existència d'una massa crítica per tal de potenciar la demanda de nous serveis.
- * Garantir la protecció electrònica a nivell legal i de seguretat en les comunicacions, sobretot, mitjançant una codificació única que mantingui la integritat de les signatures i dels textos.
- * Potenciar els elements que ja existeixen: xarxes (telefòniques, satèl·lits, cable), serveis bàsics (correu electrònic, vídeo interactiu...) i aplicacions (ensenyament a distància, teletreball, teleassistència...), com a suport de totes les activitats laborals i de lleure de tots els ciutadans.
- * Establir nous serveis bàsics que afavoreixin el correu electrònic i la transferència de fitxers multimèdia interactius i definir normes inequívokes en l'intercanvi de comunicació perquè això sigui possible.
- * Promoure la funció "demostrativa", especialment de les ciutats - és a dir, administració local, principalment - per a l'expansió de la societat de la informació.

La materialització dels enunciats precedents, en la qual les administracions, en col·laboració amb la iniciativa privada, han de jugar paper essencial, passa per la inversió

dels recursos necessaris per a la seva execució en un termini d'entre cinc i deu anys. Les aplicacions que es posen com a exemple i que s'hauran de potenciar són les següents:

- 1 Teletreball
- 2 Educació a distància
- 3 Xarxa d'Universitats i Centres d'Investigació
- 4 Serveis telemàtics per a la PIMES
- 5 Gestió de trànsit per carretera
- 6 Control de trànsit aeri
- 7 Xarxes d'assistència sanitària
- 8 Licitació electrònica en les Administracions Públiques
- 9 Xarxa transeuropea d'Administracions Públiques
- 10 Autopistes urbanes de la Informació

L'impacte real de l'Informe Bangemann és, ara per ara, difícil de valorar en relació a la seva aplicació directa en la societat, per la complexitat tècnica de les propostes i per les fortes inversions que es requereixen. Mentre que les propostes de l'Informe sí han tingut incidència quant a la definició de polítiques per part dels Estats, almenys, de la Unió Europea, l'ús de les noves tecnologies per part dels ciutadans encara continua essent minoritària. Fins i tot en l'àmbit empresarial la incorporació d'aquestes tecnologies i l'adopció de sistemes d'informació és encara força reduïda, per no dir inexistent, si ens referim a les petites i mitjanes empreses.

Valguin com exemple les dades comunitàries de 1994, com a punt de partida, en relació als EEUU, referent obligat en la implantació de noves tecnologies: mentre que el 60 % de les llars nord-americanes disposaven de televisió per cable, només un 10 % de les llars comunitàries en disposaven, amb oscil·lacions considerables en la cobertura del territori, el 92 % a Bèlgica i menys del 2 % a Grècia. Pel que fa a l'existència d'ordinadors personals a les llars, la diferència no era tan espectacular, el 34 % als EEUU i el 10 % a la Unió Europea. També cal remarcar, però, les excepcions, com l'ús del videotext a França (Minitel), per part de 30 milions d'usuaris, amb opció a més de 15.000 serveis (*Europa y la sociedad...*, 1994).

A la vista d'aquestes dades, caldria plantejar-se que el desenvolupament de la societat de la informació no cal mesurar-lo, ara per ara, a nivell de l'usuari final, sinó en la implantació de la nova cultura que les tecnologies de la informació afavoreixen en el si de les organitzacions: què suposa, qui hi treballa, com es porta a terme.

1.2 La reenginyeria de processos i les noves tecnologies

Malgrat l'escepticisme que pot oferir la lectura de les dades anteriors, cal tenir present que les iniciatives recollides a l'Informe Bangemann són el reflex de la dinàmica originada en el sector privat entre final dels anys 80 i, sobretot, a principi dels anys 90, i que les tendències al canvi són prou espectaculars com per considerar-les imprevisibles. Les causes són, sens dubte, la implantació de les noves tecnologies, especialment de la informació i comunicació, en el món empresarial i l'estreta vinculació d'aquesta implementació a la recerca de la qualitat i la productivitat, enteses com dos conceptes indistingibles, d'un alt component estratègic, fonamentats ambdues en les noves tecnologies i punta de llança en la infraestructura necessària per al desenvolupament de la societat de la informació.

La *qualitat* té per objectiu prioritari la satisfacció del client. La *productivitat* se centra en l'eliminació de les operacions que no afegeixen valor al producte, és a dir, dels costos de no-qualitat. La consecució d'aquests dos objectius s'ha centrat principalment en

l'automatització i en la *reorganització de processos*. L'automatització és la substitució dels processos lents i intensius de treball sense canvis organitzatius, mentre que la reorganització és l'articulació més eficient dels processos de treball (MARTI, M; LLEONART, P; GAROLA, A, 1992). La combinació i aplicació d'aquestes dues estratègies ha permès l'augment de la qualitat, de la productivitat i de la seguretat, en detriment de la feixuguesa en el treball. En la consecució d'aquests objectius hi ha tingut molt a veure la irrupció d'una nova concepció de l'empresa, des d'un punt de vista integral.

Aquesta visió integral de l'empresa és fruit de l'aplicació de les tècniques de la reenginyeria (també redisseny) de processos: «canvis radicals en l'organització, utilitzant les possibilitats de les tecnologies de la informació, amb l'objectiu d'obtenir guanys importants en qualitat i servei al client i en reducció de costos» (Lluís OLIVELLA, 1996). La informació passa a ser una necessitat bàsica en tots i cadascun dels processos productius per tal d'afavorir la presa de decisions i en benefici de la *qualitat total*. La introducció del concepte de qualitat total es dona a principi dels 90 i suposa un canvi radical respecte a la concepció de la qualitat basada només en l'experiència adquirida, entesa com el «control d'errors comesos anteriorment». Actualment, es parteix de la base que «la qualitat: es fa, no es controla; és cosa de tots; el client és el primer.» (ANDERSEN CONSULTING, 1993). Es tracta, doncs, d'establir un procés de millora continuada que permeti la «realimentació» del sistema.

Tot plegat es tradueix en el que s'anomena la *direcció per processos*, la racionalització de tot el sistema a partir d'unitats petites, amb objectius clarament definits i estructurades en la lògica de la subsidiarietat, és a dir, allò que pot fer l'esglaó més baix que no ho faci el superior. El sistema esdevé així una suma de subsistemes amb entitat pròpia, regits, valgui la redundància, per lleis sistèmiques aplicables al funcionament de qualsevol organització (Salvador GUASCH, 1996). D'aquesta manera, allò que sorgeix com una estratègia per a la millora dels processos productius s'estén a tota l'organització, fins i tot als aspectes de la seva administració. Aquesta concepció global de l'empresa ha donat lloc a l'aparició de *grups de millora i cercles de qualitat* en el si de les organitzacions, que són els encarregats del manteniment del sistema a tots nivells des de l'òptica de *l'enginyeria simultània*, és a dir, a partir de la integració de les tasques de planificació i organització amb les pròpies de fabricació.

La recerca de la qualitat, a nivell intern o extern, es converteix, doncs, en una nova forma de planificació i de presa de decisions, en la qual la informació esdevé imprescindible i és l'eix de l'estructuració matricial de les organitzacions, amb fluxos verticals i horitzontals d'informació entre departaments. Aquesta tasca, relativa a la identificació, anàlisi, planificació i organització de tots els processos d'una entitat recau, principalment, en els enginyers de telecomunicacions especialitzats en anàlisi d'organitzacions, considerats com a motor del canvi sobretot des de l'espectacular baixada dels preus de l'electrònica, l'expansió de la fibra òptica i la generalització d'estàndards de comunicació. Aquestes circumstàncies són les que han afavorit i afavoreixen la introducció massiva de sistemes d'informació en les empreses.

Tanmateix, fàcilment podem pensar que l'aplicació de tota aquesta teoria organitzativa i el reguitzell de possibilitats tecnològiques de les quals parlem són només a l'abast de les grans empreses o d'aquells sectors punters en l'economia. En part, aquest raonament és correcte perquè no es tracta de la modificació de l'estructura i dels processos existents en una organització, sinó de la seva substitució, la implantació d'un model diferent, amb una nova cultura d'empresa. És evident que les millores en un mateix sistema crearan molta menys resistència que un canvi radical com el que es proposa. En aquest sentit, no cal confondre canvi amb novetat. La novetat és fins i tot agradable perquè no suposa

diferències substancials amb allò que ja teníem. El canvi, si no està ben dirigit, és sinònim de tensió i, per tant, de resistència (Michael CRICHTON, 1985). Així mateix, les petites i mitjanes empreses sovint tenen dificultats per accedir i implantar les noves tecnologies.

Això que podria semblar descoratjador per un enginyer de telecomunicacions, en realitat no ho és tant. A més de l'espectacular baixada de preus dels equips electrònics, s'està produint un fenomen que, de ben segur, resultarà determinant, el *just-in-time* (JIT). El *just-in-time* ve propiciat, naturalment, per les grans empreses, que no volen tenir més estocs ni més despeses del que és estrictament imprescindible per tal d'abaratir els costos quant més millor. La conseqüència és molt clara, exigir als proveïdors que els lliurin el producte, quan el necessiten i en la forma que determinen. Aquest criteri, fins ara només aplicable als productes en estoc, s'està també expandint a d'altre tipus de productes no estocables però necessaris en el procés productiu, com dissenys de productes, anàlisis, estudis, projectes, etc. Els proveïdors, la majoria de les vegades petites i mitjanes empreses, es veuen obligats a canviar les seves estructures productives i de comunicació en funció de les necessitats de les empreses grans. Així, doncs, cada cop és més freqüent que aquestes empreses no tan sols bescanviïn telemàticament dades, sinó que vegin afectats els seus processos d'administració a nivell de correspondència o factures, i passin així a formar part d'una massa crítica reivindicativa de serveis i, sobretot, de l'estandardització de la informació a intercanviar. L'EDI (Intercanvi Electrònic de Dades), per exemple, suposa un salt qualitatiu important perquè permet substituir el paper i, a més, relacionar aplicacions diferents d'ordinadors diferents i integrar-ho a un "tot llegible". A Catalunya n'és una bona mostra el sector de l'automoció i també el de l'alimentació, pioner en l'ús del codi de barres.

D'altra part, és força difícil preveure com evolucionarà la implantació i l'ús d'aquestes noves tecnologies. El cablejat amb fibra òptica, per exemple, es considera la base sobre la qual s'han de bastir les comunicacions en la societat de la informació, però els problemes derivats del finançament de la xarxa, ha originat que la telefonia mòbil ocupi actualment el primer lloc i que hagi experimentat un desenvolupament extraordinari. El telèfon personalitzat per targeta, per exemple, permet trucar i rebre trucades des de qualsevol telèfon i admet la possibilitat de connectar-se amb ordinadors. Si, a més a més, funciona amb un sistema GSM es poden realitzar operacions des de qualsevol indret del món a partir d'un ordinador portàtil.

La universalització dels considerats Serveis Bàsics (telèfon, televisió, ràdio i fax) sembla garantida. Tanmateix, els Serveis Avançats (SAT) -impliquen l'ús d'una tecnologia i un programari amb capacitat no només de transmetre sinó de processar la informació - i els Serveis de Valor Afegit (SVA) - transmeten i tracten la informació ampliant el seu contingut, forma, presentació i termini de lliurament - troben serioses dificultats per a la seva implantació. Dues de les dificultats amb què es troben són, per una banda, els problemes organitzatius tant interns com externs de les organitzacions, i, per l'altra, el conflicte derivat de la normalització enfront de la compatibilitat de sistemes.

D'altra banda, i malgrat que les prediccions sempre fallen, es preveu que abans de l'any 2000 s'introduiran les primeres terminals multimèdia a les nostres llars, és a dir, un aparell híbrid d'ordinador i televisor que per les seves facilitats d'ús es preveu que faci augmentar espectacularment el volum de la "massa crítica" d'usuaris envers els nous serveis oferts. En el seu desenvolupament les grans multinacionals estan esmerçant grans esforços per veure qui s'emporta el gat a l'aigua, ja que sobre aquest nou aparell reposa una part important de les expectatives de la "societat (comercial) de la informació", principalment per l'impressionant potencial d'usuaris/clients dels seus serveis. En aquest context tecnològicament multidireccional i interactiu i de canvis tan

ràpids caldrà veure com reacciona l'Administració, tradicionalment de digestions més lentes i amb escassetat de recursos econòmics per a les inversions en equip que es requereixen.

1.3 L'Administració i els reptes de la societat de la informació

Davant d'aquesta realitat canviant l'Administració també tendeix a adoptar les noves fórmules de planificació i gestió i a la implantació de les noves tecnologies. A l'Estat Espanyol l'Institut Nacional de la Administración Local és un dels promotors de la modernització de l'Administració (Institut Nacional de Administración Pública (INAP), 1996). Els objectius són la consecució d'una administració àgil i moderna, que adopti les tècniques gerencials del sector privat a fi d'obtenir l'optimització màxima dels recursos. Tot això ha d'anar acompanyat pel redisseny de l'organització i dels sistemes de control per tal que les administracions esdevinguin més properes al ciutadà i, per tant, més transparents.

La transparència en la gestió és un dels objectius prioritaris en una societat democràtica i en bé d'aquesta transparència el ciutadà passa a convertir-se en client de l'Administració. Significativament, Manuel de Forn (1996) destaca, en relació a la informació al ciutadà, que el 50 % dels ciutadans de les grans ciutats no realitza consultes per telèfon per por de no entendre la resposta. En aquesta línia es promou l'establiment de la *finestreta única* d'atenció al ciutadà amb l'objectiu que sigui l'element dinamitzador en l'optimització de la producció administrativa i l'agent de la transformació administrativa. Els sistemes d'informació de les administracions, doncs, s'han d'orientar d'igual manera als ciutadans que a la pròpia institució.

Aquesta transformació administrativa passa per la simplificació d'estructures, per la desburocratització de l'Administració, i és aquí on s'espera que les noves tecnologies juguin un paper important. L'assumpció d'aquests plantejaments es poden començar a apreciar en les experiències presentades en les darreres edicions de les *Jornadas de Informática de la Administración Local* (JIAL): finestreta única, sistemes integrats, sistemes d'informació cartogràfica, etc.

El punt de mira de tots aquests projectes podem afirmar que, almenys en aquests moments, és la ciutat d'Anvers. El desenvolupament de la seva xarxa telemàtica, liderat per l'Administració local en col·laboració amb diferents agents públics i privats de la ciutat, és un bon exemple a seguir: «A nivell de l'administració, les comunicacions internes s'han simplificat i no tenen cap cost. El conjunt de serveis informàtics de l'administració i les institucions hi estan connectats i això els permet intercanviar informació i dades i, fins i tot, la possibilitat de gestionar expedients conjunts a diversos agents administratius. Tots els administrats, independentment d'on es trobin, poden posar-se en contacte amb el serveis d'informació de la ciutat.» (*Els projectes d'Eurociutats (I): la xarxa telemàtica d'Anvers*, 1996). A més a més, s'estan instal·lant terminals interactives en els quioscs situats en espais públics, de manera que el ciutadà pugui obtenir documents, accedir a registres diversos, fer declaracions, etc.

A l'Estat Espanyol, el marc legislatiu que incideix en tots aquests canvis s'ha anat bastint progressivament: la llei de procediment administratiu, la protecció de fitxers amb dades personals, la validesa d'alguns documents electrònics, l'atenció al ciutadà, la descentralització dels registres d'entrada de documents, la televisió per cable, que implica el finançament de la xarxa necessària per a la seva implantació i desenvolupament, la liberalització de les comunicacions, etc. Paral·lelament, també s'han endegat projectes tendents a la normalització i estandardització de la informació de

l'Administració com són, entre d'altres, el PRIAC, l'INDALO, l'EDI-LOCAL, el SISTER... D'acord amb els objectius dels seus impulsors aquests projectes pretenen el següent:

- * El PRIAC (Proyecto de Información Administrativa al Ciudadano) treballa a l'entorn d'una metodologia que permeti l'obtenció i l'estructuració orgànico-funcional de la informació i de la documentació de qualsevol administració pública, de cares a la finestra única.
- * El projecte INDALO (Intercambio Normalizado de Datos de la Administración Local), promogut per l'INDANOR, estudia els estàndards en diferents aplicacions: règim intern, població, gestió econòmica, contractació, gestió fiscal, territori, protecció ciutadana, serveis socials i gestió documental.
- * L'EDI-LOCAL és, evidentment, el bescanvi d'informació entre administracions locals i a l'octubre de 1995 ja s'aplicava a 109 corporacions locals en els àmbits de comandes i facturació, els ordres de pagament, els TC2 de la Seguretat Social, la facturació de Telefònica i en la transmissió de dades per a la modificació del padró d'habitants. Properament es preveu la connexió amb l'Agència Tributària (IAE), Trànsit i Hisenda.
- * El SISTER (Sistema de Referenciación Territorial) és un exemple de taula de codificació comuna, promoguda per l'INDANOR de cares a afavorir la comunicació.

Actualment, l'INDANOR (Instituto de Normalización de Datos de la Administración Pública) s'encarrega d'identificar els projectes prioritaris dels nou àmbits de l'INDALO, realitza el manteniment dels models de dades, la seva divulgació i implantació, la formulació i reglamentació dels formats d'intercanvi d'informació i la certificació de productes de programari.

Fins aquí, les accions encaminades a posar les bases de la societat de la informació podrien qualificar-les, si més no, de correctes. Ara bé, molt possiblement la visió és una altra si considerem:

- * El punt de partida de l'Administració Pública en general, i molt concretament de l'Administració local.
- * Les administracions que realment subscriuen aquests canvis.
- * La descoordinació de polítiques de les diferents administracions i les seves conseqüències en l'Administració local.
- * Les necessitats immediates de l'Administració de local.

Si ens centrem en l'àmbit local observem, en general, que hi ha molt poques administracions que puguin subscriure algunes de les pautes marcades per l'Informe Bangemann:

- * El nou àmbit reglamentari encara no està definit i, per tant, les directrius a nivell local encara no es poden materialitzar.
- * La interconnexió i la interoperabilitat no es dona ni en el marc d'una mateixa institució.
- * La massa crítica és encara minoritària i a més a més les administracions no estan preparades per oferir cap servei interactiu per via telemàtica.
- * L'ús del correu electrònic en el si d'una mateixa administració és un objectiu, però no una realitat en la major part dels casos, i el respecte a la integritat de signatures i de textos encara no està garantida.
- * La potenciació dels sistemes de comunicació existents és bàsica per a la pròpia administració, molts de departaments de la qual encara no estan interconnectats.
- * Ateses les circumstàncies, la funció demostrativa que reivindica l'Informe Bangemann en relació a l'Administració, i sobretot a nivell de les ciutats, no es pot considerar, a hores d'ara, com un model a seguir.

El punt de partida, doncs, no es troba excessivament ben posicionat. L'Administració,

sobretot a nivell local, arrossega, malgrat els esforços, un endarreriment considerable i un decalatge espectacular. En aquest sentit, podem trobar exemples d'ajuntaments punters a nivell europeu al costat d'altres que en prou feines tenen informatitzada la comptabilitat. És especialment significatiu l'informe IRIA-1994 en relació als ajuntaments d'arreu de l'Estat, on recull dades tancades a 1 de gener de 1994. D'aquest informe, es desprèn que dels municipis de menys de 30.000 habitants el 27 % encara no tenia informatitzada la comptabilitat. La gestió administrativa recolzada informàticament només es donava en el 34 % dels municipis d'entre 30.000 i 10.000 habitants i, per sota, en el 20 % dels de més de 1.000 habitants. Els mateixos grups respecte el control informatitzat de gestió oferien percentatges del 5 % i 3 % respectivament. Aquestes dades són especialment greus si considerem que entre aquests segments se situa la majoria dels municipis espanyols i catalans.

Per tant, a ningú se li escapa que en l'Administració local la implantació de les noves tecnologies i les noves fórmules de gestió es realitza principalment en ajuntaments amb un cert pes específic, ja sigui a nivell poblacional o a nivell econòmic. Tanmateix, i sobretot en aquests ajuntaments, la regeneració tecnològica tampoc és fàcil perquè en els darrers anys s'han informatitzat parcialment i progressiva aquelles tramitacions i gestions regulades (vegeu les actes de les JIAL-CAT, 1986 i 1987). La manca d'una visió global de l'administració ha provocat solucions parcials amb successives modificacions, pedaços informàtics que actualment són pràcticament impossibles d'integrar, a més de la diversitat de sistemes i equips entre les diferents administracions. Fins i tot actualment les línies d'informatització de les administracions passen per solucions parcials aplicades a gestions regulades i, per tant, la planificació global caldrà fer-la *a posteriori*, amb la confiança de treballar en sistemes oberts i fàcils d'integrar.

A vegades, el desgavell informàtic és propiciat per la descoordinació de polítiques de les administracions de nivell superior. Més enllà de la bona fe són especialment criticables alguns dels programaris subvencionats per la Generalitat de Catalunya, prèviament ja havia subvencionat el maquinari. Per exemple, la Direcció General de l'Administració local subministrava als ajuntaments i consells comarcals un programa de registre general de documents i de registre general d'expedients; la Conselleria de Benestar Social, un programa per a gestionar els expedients personals de serveis socials; les oficines de Joventut, no cal dir-ho, també n'oferien un per a la gestió de les seves activitats. A banda de l'oportunitat i qualitat d'aquests productes, cap d'aquests programes està preparat per interconnectar-se, però sí per normalitzar les estadístiques i informes que s'han de trametre a la Generalitat. En definitiva, una mena de *just-in-time* mal aplicat.

Cal tenir present un altre factor determinant, la pròpia organització de les administracions locals. A part de la diversitat, desfasament o, fins i tot, inexistència dels equips necessaris per a la incorporació de les noves tecnologies als ajuntaments, sovint la mateixa estructura administrativa no fa possible la introducció de tots els canvis que comporten. D'entrada, la major part no disposa ni tan sols d'un organigrama definit, molts dels processos que s'hi realitzen tampoc ho estan ni es troben informatitzats. Per tant, la racionalització del seu funcionament administratiu i la sistematització de la informació que tracten són encara una assignatura pendent per a la pròpia institució. D'acord amb les fases que es plantegen per a una correcta integració de xarxes, el tractament de la informació a nivell intern és fonamental i cal considerar-lo «el pas previ i obligat sense el qual no és possible la integració» (MARTI, M. et alii, 1992) necessària per tal d'afrontar el canvi a un sistema de comunicacions i, més endavant, poder oferir als ciutadans serveis de caràcter interactiu.

Però no es tracta només d'una qüestió tecnològica i hi ha també d'altres aspectes importants, d'entre els quals cal remarcar el factor humà. En l'aplicació en el sector privat

d'aquesta nova cultura d'empresa, que també es pretén per a l'Administració Pública, es remarca com un dels principals problemes.

La definició d'objectius clars, la formació, la motivació i participació del personal esdevenen punts clau per a obtenir la tant desitjada qualitat total, perquè es considera que el factor humà «no es pot comprar a fora, s'ha de crear a dintre» d'una mateixa organització (ANDERSEN CONSULTING, 1993). Aquesta circumstància és particularment delicada en els organismes públics, en els quals, a més, de la problemàtica natural que representa, cal corregir la imatge negativa que tradicionalment el ciutadà associa al seu personal.

Tanmateix, l'exposició de totes aquestes mancances en l'Administració local no pretén menystenir la importància dels projectes que s'estan portant a terme, sinó que, al contrari, s'intenta posar en evidència tot el que encara està per fer. El convenciment de la implantació progressiva d'aquestes noves tecnologies en l'Administració no és només un acte de fe, hi ha moltes circumstàncies que hi contribueixen. D'aquestes, cal destacar, pel seu pes específic, el fet que per a les empreses els serveis institucionalitzats suposen traves, lentitud i multiplicitat de tràmits i, per tant, són costos no productius que sostenen competitivitat i que cal redefinir i simplificar per adequar-los a la nova realitat (Àngel HERMOSILLA, 1992). Per tant, només és qüestió de temps que aquestes empreses empenyin l'Administració al canvi.

Malgrat tot, resta encara pendent la definició de qui ha de "liderar" aquesta reestructuració interna, a tots nivells. A part dels recursos econòmics, no sembla fàcil que els municipis, principalment els petits, comptin amb un departament d'organització i mètodes, ni amb uns serveis informàtics propis, ni tan sols que siguin pioners en l'establiment de la *finestreta única*, elements tots ells qualificats individualment i aïllada com agents "naturals" del canvi, en funció de si la bibliografia consultada s'adreça a enginyers, informàtics, "administrativistes", etc.. De ben segur que, per arrodonir-ho, els arxivers també hi tenim alguna cosa a dir, almenys en determinats aspectes als quals es fa referència.

2 El paper de l'arxiver en la societat de la informació

Davant les expectatives que desperta la societat de la informació s'ha originat un ràpid posicionament des d'òptiques professionals diferents, però amb prou coincidències en els objectius. Nogensmenys, cadascun dels actors esmentats en l'apartat anterior s'atribueix el liderat dels processos de canvi que comporta l'aplicació de les noves tecnologies. És obvi que els arxivers no hi podem restar indiferents ni podem dubtar excessivament en afrontar-ho. No es tracta de voler assumir el liderat perquè ja hem vist que la gestió de les tecnologies de la informació abasta un àmbit molt ampli, que afecta el nostre parcialment, sinó de participar-hi en la justa mesura. La qüestió és com intervenir-hi, perquè els nostres "companys de viatge" no semblen fer excessives concessions quan incideixen en el nostre camp.

2.1 Arxivers versus Enginyers i Informàtics?

Potser la contraposició es podria desestimar ja d'entrada si ens atenim a que els arxivers ens centrem en els documents, més enllà, doncs, del concepte *informació*. De fet, fins i tot els manuals d'arxivística més recents no fan massa diferència entre la informàtica i les telecomunicacions i consideren les tecnologies de la informació com instruments auxiliars de l'arxivística (José R. CRUZ MUNDET, 1994). Tanmateix, en la mesura que la gestió

de documents es confon, s'equipara o se substitueix per la gestió de la informació, la qualificació de qui és auxiliar de qui ja depèn només del punt de vista de cadascú, de manera semblant a la polèmica suscitada entorn de si era la gestió d'arxius qui incorporava la gestió de documents, o a l'inrevés (Joaquim LLANSO, 1993).

Ara bé, malgrat els avenços dels darrers anys en el reconeixement de la nostra feina, parlar de la normalització de la professió d'arxiver no sembla encara massa afortunat. En aquesta afirmació hi intervenen molts factors, però sens dubte cal considerar la mitificació de la informàtica per part de la societat com un dels aspectes negatius que hi han contribuït. Els arxivers també n'hem estat víctimes i d'aquí que sovint l'hàgim adoptada com estandard de la redempció del gremi.

Així, la universalització dels microordinadors a partir de mitjan dècada dels vuitanta, associada a la divulgació de les bases de dades documentals van donar pas a "solucions" purament informàtiques de problemes referits a documentació i, el que és més greu, sense la supervisió o assessorament d'un arxiver. Aquestes experiències, que han pres la indexació com a eix bàsic de classificació, han demostrat que la informàtica aplicada a un error en genera molts més i que «automatitzar la ineficiència significa, inevitablement, major ineficiència» (ANDERSEN CONSULTING, 1993, p.14). Fins i tot, els mateixos informàtics semblen haver perdut la fe en aquest tipus d'intervencions si no es compta amb la col·laboració de documentalistes que controlin i revisin el llenguatge utilitzat. No obstant, ni en aquest darrer cas els resultats han estat satisfactoris, degut a una manca de visió a llarg termini d'aquest tipus d'indexació que no garanteix l'estabilitat en l'accés i la recuperació fiable de la informació al llarg del temps, i per haver-se centrat únicament i exclusiva en la informació, obviat aspectes bàsics del cicle de vida i dels valors dels documents. En la mateixa línia, també s'han intentat aplicar, sense èxit, programes informàtics procedents del món de les biblioteques (Arturo CAMARERO, 1996).

Darrerament, la invasió dels paquets ofimàtics integrats sembla haver afectat seriosament la línia de flotació dels companys informàtics. Aquests productes (Lotus Notes, Microsoft Office, ClarisWorks, FrameWork IV, EosWin -aquest inclou mòdul de gestió d'expedients (?)-, etc.), cada cop més potents, més barats i més pensats per a l'usuari final, integren aplicacions de comptabilitat, bases de dades, processadors de text, gràfics, imatges, etc., i posen en dubte la seva actuació en un segment del mercat que no necessita de grans solucions informàtiques fetes a mida.

A més a més, aquests paquets ofimàtics solventen un problema, al qual els propis informàtics no havien parat excessiva atenció, com és el d'organitzar els documents electrònics d'un mateix usuari. Per adonar-se de la importància d'aquest "petit" problema, només cal anar al directori on per defecte es guarden els fitxers de text, per exemple, i observar la llista interminable de noms, més o menys imaginatius, que ordenats per ordre alfabètic omplen els discs durs dels nostres microordinadors. Ara, el lligam entre aquests fitxers i documents es pot fer a partir de la mateixa aplicació i, de moment, sembla garantida la seva recuperació per permetre un rudimentari "seguiment d'assumptes". Faltarà veure si els criteris de vinculació i "classificació" segueixen les pautes errònies abans esmentades. Per tant, els efectes del seu ús indiscriminat en l'automatització d'oficines encara estan per veure, però la facilitat en la seva utilització certament els assegura l'èxit.

D'altra part, la popularització de l'ofimàtica lligada a l'espectacular augment de capacitat dels equips i l'abaratiment de la transferència de dades a nous suports (discs òptics, CD, etc.) han donat lloc a una altra circumstància que, en principi, tampoc ens beneficia. La tendència natural en l'empresa privada de conservar únicament la documentació

imprescindible es veu afavorida per la possibilitat de realitzar bolcats d'informació des d'aquests paquets ofimàtics a suports de gran capacitat i a un cost raonable. Per tant, la combinació de l'ofimàtica amb sistemes d'emmagatzematge COM (Computer Output to Microfilm) i, sobretot, COLD (Computer Output to Laser Disc) (PROCO, SA, 1996) influeixen directament i negativament en les nostres possibilitats d'incidir en el segment de les petites i mitjanes empreses i dels despatxos professionals. És en aquests tipus de solucions que la digitalització de documents i la seva indexació a partir d'OCR (Reconeixement Òptic de Caràcters) ocupen un lloc molt important i que es presenten com a sistemes de *gestió documental*.

De fet, les nostres incursions en l'empresa privada gairebé sempre s'han limitat a l'organització dels "arxius administratius" -no només succeeix aquí, Shelley Hardcastle comenta el mateix de la Gran Bretanya (1995)-, però si hi havia alguna possibilitat d'intervenir en la fase de producció de documents, actualment encara serà més difícil, en benefici de la immediatesa que freqüentment regeix la presa de decisions sobre la documentació / informació al sector privat. El cas dels despatxos professionals, per exemple, és un altre àmbit en el qual es podria intervenir i al que sembla que també hem renunciat. D'aquesta manera, no és massa difícil localitzar en revistes especialitzades anuncis de solucions informàtiques globals adequades a diverses activitats: la gestió de projectes en arquitectura i enginyeria, la gestió d'històries clíniques en medicina, la gestió del buffet en l'advocacia (*SoftClass*, 1996), etc.

En organitzacions més complexes la simple utilització de paquets ofimàtics resulta poc operativa. Així i tot, la seva capacitat d'integració a grans sistemes informàtics i les noves eines de programació permeten solucions "tècnicament correctes", tant des del punt de vista de gestió de la informació com de l'usuari final. La implantació d'aquests sistemes integrats és encara escassa a Catalunya, en part perquè requereix una actualització informàtica important i, sobretot, perquè exigeix una nova mentalitat respecte a l'organització. La seva utilització, bàsicament al sector privat, sol anar associada al disseny de sistemes d'informació, dins del marc més ampli de la reenginyeria de processos i de la implantació de les noves tecnologies de la informació.

L'actuació en aquest camp, no cal dir-ho, se la disputen enginyers i informàtics. Els enginyers, però, juguen amb avantatge perquè la disponibilitat actual de recursos informàtics, tant de maquinari com de programari, permet que la informàtica no condicioni la implantació d'un sistema d'informació i, per tant, que la informatització de l'empresa es pugui fer des del punt de vista de la informació i no del sistema informàtic.

Pel que fa a Catalunya, la implantació de les noves tecnologies ocupa ja el segon lloc en l'ordre de prioritats de les grans empreses, les dues terceres parts de les quals disposen d'un Pla Estratègic de Telecomunicacions, principalment les filials d'empreses estrangeres (MARTI, M; et alii, 1992). A més a més, el 75 % compta amb manuals i normes de control de la qualitat i amb grups de millora i cercles de qualitat (ANDERSEN CONSULTING, 1993). Cal recordar que dintre de les tasques encomanades a aquests grups també s'inclou la racionalització del treball administratiu: simplificació de tràmits, redisseny de formularis i escrits, etc.

De fet, però, aquestes mateixes empreses valoren poc els aspectes relacionats amb els sistemes d'organització i d'informació. En el rànquing de factors que determinen el seu nivell de qualitat i de productivitat els situen només entre el 6è i 7è lloc, sobre deu, amb l'única excepció del sector farmacèutic, en el qual ocupa la segona posició. Aquesta opinió és el reflex de la baixa utilització de sistemes d'informació per a la planificació i control de l'organització i per a servir d'instrument de suport a la direcció en la presa de decisions.

Malgrat que la utilització de sistemes d'informació encara sigui minoritària, la tendència és prou rellevant per a entendre que aquesta situació pot canviar molt ràpidament. Ara bé, la qüestió està en saber qui porta a terme, actualment, la seva implantació. La lectura de les dades anteriors ens podria fer pensar que tant els informàtics com els enginyers ho tenen força més fàcil que nosaltres. Tanmateix, la demanda d'enginyers per part de les empreses és gairebé tan baixa com la de llicenciats en Geografia i Història, per exemple, (1,1 % i 0,6 % del mercat de treball respectivament), i la d'informàtics, tot i ser superior (5,8 %), presenta una clara davallada en els darrers anys (SOLÉ, F; CASTELLS, E, 1993). De fet, en la majoria dels casos són empreses de serveis les que realitzen tant el projecte com la seva execució, primant sobretot la inversió a nivell informàtic (MARTI, M. et alii, 1992).

Una ullada a alguns dels anuncis que sovint apareixen en revistes destinades al sector empresarial i a l'Administració Pública o al material publicitari específic, ens permetrà adonar-nos que són bàsicament les empreses d'assessorament en auditoria i gestió, les que inclouen aquests serveis dins la seva oferta. No obstant, és prou significatiu observar quin és el seu posicionament d'intervenció:

- * Price Waterhouse (1996) inclou l'automatització d'oficines i les necessitats d'informació a l'Àmbit de procés de dades (Information Technology Consulting-ITC)", vinculat al servei d'"Organització i informàtica". La part referida a organització abasta, sota els títols d' "Optimització de sistemes administratius" i de "Disseny i desenvolupament de sistemes de relació amb ciutadans", la racionalització de processos administratius, les fases de procediment i "expedients" (?), l'agilitat de tràmits, la gestió amb els ciutadans, etc. Tot plegat amb una forta vinculació amb el servei de "Recursos humans (Sistema Integral de Gestió)".
- * DEMOS, Consultores, Auditores (1996) inclou la gestió de la informació, i de retruc la de documentació, dintre de "Planificació Informàtica".
- * FIDEM, Consultors, Auditors (1996) dintre dels seus serveis específics per a Ajuntaments ofereix la "Implantació de Sistemes d'Informació", amb anàlisis sobre l'organització de la informació, i l'"Organització Interna" de la institució, que contempla els manuals de procediments, l'anàlisi de circuits i la racionalització i simplificació de les tasques administratives.

Abans que res, cal esmentar que dels exemples exposats, només en un cas (DEMOS, Consultores, Auditores) consta l'autoria i formació de qui ha dissenyat els serveis, sorprenentment: economistes (set), enginyers (tres, però cap de telecomunicacions), psicòlegs/sociòlegs (tres) i advocats (dos).

En relació als continguts, d'entrada podem observar dos aspectes d'interès: l'un, la intervenció en àmbits que ens són, o almenys ens haurien de ser, propers, i l'altre, la translació de la incipient experiència de gestió de la informació en el sector privat a l'administració. Si ens deturem de moment en el primer punt, semblaria lícit no donar-li excessiva importància, sempre i quan, d'una part, les intervencions es realitzessin amb una visió que tingués en compte criteris arxivístics en relació a la documentació, i de l'altra, la nostra situació professional, en general, es trobés convenientment reconeguda. Com sigui que cap de les dues circumstàncies es compleixen potser seria recomanable reflexionar sobre els següents punts:

- * L'any 1986, un 36 % de la població activa de Catalunya treballava en sectors relacionats, en un sentit ampli, amb la informació, percentatge equiparable a la Gran Bretanya i el Canadà. Després de l'impuls que suposaren els Jocs Olímpics de Barcelona, i prenent la Gran Bretanya i el Canadà com a model comparatiu de creixement, es preveu que per a l'any 2000 aquest percentatge arribi al 46 % (MARTI, M; et alii, 1992).

- * El 1992 hi havia a Catalunya 1.706 empreses de consultoria i management, el 85 % de les quals es trobaven a Barcelona i a la seva àrea metropolitana. D'aquestes, 244 es dedicaven específicament a la consultoria i assessorament d'empreses i 421 al sector de la informació/informàtica. En aquest darrer grup 388 se centraven en l'estudi, anàlisi, programació i consultoria informàtica, en un sentit ampli, 16 a serveis de gestió de bases de dades i 17 a d'altres serveis d'informació (CD ROM, videotext, telemàtica, etc.) (BARÓ, E; SOY, A, 1993).
- * L'empresa que contempla la gestió de la documentació com la seva o una de les seves funcions específiques és *rara avis*, no només a Catalunya, sinó també a nivell estatal. Més si considerem que sovint ofereixen serveis diversos: organització i custòdia d'arxius, venda d'equips i programes informàtics - especialment de biblioteconomia -, transferència a nous suports, etc. Pràcticament totes treballen majoritàriament per al sector públic i algunes d'elles compten, d'entre el seu personal, amb la col·laboració d'informàtics i d'economistes, aquests procedents del camp de les auditories (Jordi SERRAMIÀ, 1994).

És a dir, en general considerem que no existeix prou sensibilització envers la nostra professió i, mal ens pesi, assumim l'escassetat de la demanda dels nostres serveis. Tanmateix, les dades demostren que existeix un segment prou important al qual hem renunciat d'entrada en benefici de tercers. Probablement, el més greu és que aquesta renúncia s'hagi produït de manera tant passiva per part dels arxivers, per la no assumpció plena de les tasques que ens són pròpies, per la manca d'imaginació en l'oferta dels nostres serveis i pel mateix desconeixement de la nostra professió per part dels nostres possibles clients o socis.

Tot plegat ens podria portar a la conclusió, d'altra part gens novedosa, que l'arxiver és un perfecte desconegut en el sector privat, que, quan excepcionalment se'l reconeix, la seva actuació es limita a la documentació semiactiva o inactiva, i que rarament se'l considera com un actiu en les tasques de planificació i organització de l'empresa.

La nostra actuació, doncs, resta gairebé limitada a l'Administració Pública, àmbit en el qual hauríem de poder desenvolupar les tasques que realment ens pertocuen. Però tampoc això és sempre tan senzill perquè «quan hi ha arxiver, aquest és considerat com un element fins a cert punt estrany dins l'estructura administrativa» (CASTELLS, N; MAURI, A, 1988).

D'altra part, un cop més hem fet tard davant de certs posicionaments en el si de les institucions, principalment en favor dels informàtics, els quals són reconeguts per la mateixa Administració com a motor de la modernització administrativa. Els exemples evidents d'aquesta argumentació els trobem impresos a les actes de les Jornades d'Informàtica de l'Administració Local (JIALCAT): «Tractament de Decrets i Acords. Recerques temàtiques» (GIMENO, J; BANCHS, F; GIRO, F, 1986), «Proposta de gestió i automatització de documents i expedients» (DDAA, 1986), o «tractaments integrals d'expedients», més o menys complexos, com el programa ANDREA, - Automatización, Normalización, Descripción y Resolución de Expedientes y Aplicaciones - (SANGENIS, J.M; ADANERO, J; 1988), el projecte ASIA d'"oficina sense papers", el projecte VEREDA, Ventanilla Electrónica para la Relación con Diversas Administraciones, (Institut Cerdà, 1987), etc. Projectes i aplicacions en les quals el paper dels arxivers ha estat nul, malgrat incidir sobre la documentació. Cal remarcar que en moltes d'aquestes aplicacions es defineixen circuits de tramitació, es codifiquen tipus de resolució i de documentació, s'estableixen paraules clau per a recuperar la informació i es formulen els models de documents que el propi programa genera. Fins i tot, s'ha estès la comercialització de productes estàndards que també es venen com a solucions "integrals" (*Polisoft, Gestió de Polícies Locals*, 1995).

Per contra, davant de situacions d'evident falta de comunicació els arxivers, amb una bona dosi de bona voluntat i sobretot a partir de les noves i barates - eines informàtiques, hem caigut en la temptació de dissenyar nosaltres mateixos les aplicacions de gestió de documents i d'arxiu. Aquests tipus de solució sovint poden ser vàlids, però és evident que són solucions amb data de caducitat anunciada per la impossibilitat d'integrar-se en els sistemes informàtics més amplis de la pròpia institució, per la parcialitat de la seves funcions i per la seva limitació quant a capacitat d'emmagatzematge d'informació. D'altra part, tampoc sembla excessivament afortunat reivindicar, ni que sigui indirectament, un major protagonisme i reconeixement professional adoptant les funcions específiques d'altres professions.

Sembla evident que arxivers i informàtics ens hem donat l'esquena durant força anys. L'exemple paradigmàtic és la celebració de la *Jornada d'ofimàtica i gestió d'expedients* (Tarragona, 1987), organitzada per informàtics sense presència d'arxivers, i uns anys més tard, de les IV Jornades d'Arxivística dedicades a *Informàtica i arxius* (Sabadell, 1994), amb els mateixos actors però amb els papers canviats.

Actualment, podem afirmar que aquesta situació ha canviat? En general, la relació i l'esperit de col·laboració ha millorat, sobretot a partir d'intervencions concretes en determinades institucions. No obstant això, l'Administració ha emprès la seva modernització endegant tot un seguit d'actuacions en les quals, altra volta, el paper de l'arxiver és difús sinó obviat. Així, projectes com el PRIAC, que pretén l'estructuració orgànico-funcional de la informació i de la documentació de qualsevol administració pública, de cares a la "finestreta única", o la normalització de la transferència electrònica de dades, i de retruc dels documents, mitjançant l'EDI, no ens haurien de portar, més enllà de la preocupació, a l'interès per ser part activa de les decisions que certament ens afectaran?

Un projecte que incidirà directament els arxius és l'INDALO. Un dels seus àmbits d'actuació previstos és la *gestió documental*. Aquesta actuació ha d'abastar el Registre General de Documents, l'Arxiu i el Seguiment d'Expedients (Carlos RIVERO, 1996). Ara bé, tenint en compte que aquests projectes estan pràcticament monopolitzats pel criteri informàtic i que s'entén des d'aquest punt de vista per *gestió documental*, no seria excessivament estrany que la combinació *Gestió Documental + Arxiu + Informàtica* tingués per objectiu la gestió de documents digitalitzats (*Document Imaging*) com a únic i simple resultat, hereu, per tant, de les "solucions purament informàtiques" de mitjan anys vuitanta (Peter MEEHAN, 1995).

D'altra part, el 1985 ja es realitzà a Catalunya l'*IMIC. Estudi de Bases sobre la Informació Municipal Integrada a Catalunya*. Aquest estudi tenia per objectius:

- * La racionalització de les fonts d'informació municipal.
- * La creació d'un banc de dades productor d'informació.
- * La difusió de la informació.
- * La constitució d'una xarxa de comunicacions.
- * La utilització dels resultats de la seva aplicació com a eina de gestió i de racionalització d'inversions públiques als municipis.
- * La millora i modernització de la gestió municipal.

El resultat final del projecte es desconeix, però val a dir que els punts qualificats com a prioritaris eren la comptabilitat i la gestió dels expedients. Una simple associació d'idees ens permet relacionar aquest projecte amb l'aplicació informàtica de Registre General de Documents i de Registre i Seguiment d'Expedients, abans esmentada, de la Direcció General d'Administració Local, l'abast real de la implantació i ús de la qual no s'ha donat

a conèixer.

Malgrat les crítiques al nostre marc natural d'actuació, existeixen indicis de certs canvis. Per exemple, l'Instituto Andaluz de Administración Pública, amb col·laboració amb el Centro de Estudios Municipales y de Cooperación Internacional, inclou en el seu pla de formació per a l'any 1996, continguts generals d'arxivística i tècniques de gestió d'arxius d'oficina, com a "element dinamitzador de la gestió administrativa", en cursos adreçats a formació de quadres superiors i de secretariat de direcció. Tot i així, caldria anar més enllà i intervenir també en la formació referida a l'automatització d'oficines, ofertada sota el títol d'"Ofimàtica Pública". Aquest pas és determinant per passar d'una arxivística correctiva a una arxivística preventiva, que és la que encara ara ens costa més que sigui reconeguda, fins i tot per nosaltres mateixos.

Això vol dir reconèixer la necessitat de col·laborar tant amb informàtics com amb enginyers, però també que no hem d'esperar que se'ns demani de participar, sinó que cal prendre la iniciativa al respecte, sense complexos i en igualtat de condicions. En aquest sentit, potser haurem de recordar als nostres col·laboradors l'opinió expressada per un col·lega seu en una de les Jornades d'Informàtica de l'Administració Local, segons el qual «sense informació, la utilitat dels mitjans desapareix. (i) La mateixa pervivència del mitjà depèn palesament de l'existència d'un flux constant i organitzat d'informació com a pas previ» (Josep M. CANALS, 1986).

2.2 Arxivers versus Arxivers?

Els arxivers ens queixem sovint de la manca de reconeixement de la nostra feina i que aquesta és la causa de bona part dels problemes de la nostra professió, però també és igualment cert que aquesta mancança és fruit de la poca capacitat de reacció davant d'aquests mateixos problemes. Sigui com sigui, sembla evident que aquesta situació difícilment canviarà si prèviament no aconseguim desvincular la nostra professió de l'àmbit de l'Administració. Aquesta circumstància és especialment greu en el nostre país, on pràcticament som l'única professió que sobreviu exclusivament en institucions públiques o semipúbliques. Tanmateix, per copsar realment quin és el "nostre problema", la qüestió no és tant el perquè del nostre poc èxit en el sector privat, sinó tot el contrari, per què en tenim, amb totes les reserves, en l'Administració.

La solució sembla evident: l'Administració està obligada, *strictu sensu*, a conservar bona part de la documentació que genera, mentre que l'empresa privada condiona la seva conservació a la prescripció fiscal (majoritàriament) o jurídica dels assumptes. Més enllà d'aquestes prescripcions, la conservació de la documentació és una qüestió del tot opcional en el sector privat. D'altra part, la legislació referida al patrimoni documental i a la funció de tutela per part de l'Administració és tant ambigua que difícilment algú gosaria actuar contra una empresa que decidís eliminar la seva documentació passats deu anys des de la seva creació.

Aquest raonament ens portaria a pensar que l'existència de l'arxiver està condicionada a la necessitat de disposar d'un especialista en la conservació de la documentació. Per tant, d'acord amb els criteris actuals de valoració a llarg termini de l'interès de la documentació, l'arxiver tindria un perfil fonamentat, bàsicament, en la seva funció cultural. De fet, el cert és que la visió generalitzada de l'arxiver encaixa millor en el seu vessant cultural que en el de la gestió administrativa. La importància de la funció cultural dels arxius és prou evident malgrat que tampoc podem parlar de la normalització de la seva explotació ni del seu reconeixement. Tanmateix, no serà precisament des de la perspectiva d'aquesta funció cultural (que hauria de ser objecte d'anàlisi en un altre

treball) la que ens permetrà expandir-nos professionalment en l'àmbit de l'empresa privada. En aquest sentit, ni tan sols la hipotètica comprensió de la nostra professió per part dels usuaris externs -encara majoritàriament "culturals"- dels arxius ens ajudaria massa en la nostra prosperitat i supervivència (Richard KESNER, 1984).

En tot cas, doncs, l'avenç en el reconeixement social de la professió d'arxiver i en les seves possibilitats envers el mercat de treball, haurà de ser necessàriament en l'àmbit de la gestió de documents. Malauradament, és en aquest àmbit on entre els mateixos arxiviers hi ha més diversitat i disparitat de criteris i, per tant, una major dificultat perquè els nostres interlocutors puguin comprendre la nostra feina.

D'entre les posicions més "integristes", cal remarcar la reflectida en *la VIII Jornadas de Archivos Municipales* (Getafe, 1991, recollit a Joaquim LLANSO, 1993) on els posicionaments del debat se centraven en si el gestor de documents era un arxiver amb funcions sobre aspectes de procediment administratiu i d'organització de la documentació activa o si era una nova professió associada a la d'arxiver. Per tota solució, es conclouia, amb una clara visió reduccionista de la professió: l'arxiver ha de fer d'arxiver i ha d'intervenir sobre la documentació de cares a la seva utilització com a font d'investigació històrica.

D'altres plantejaments, malgrat assumir la intervenció en la gestió de documents, es limiten a mesures correctives, a donar pautes d'organització de la documentació que fins i tot a vegades s'executen posteriorment a la seva producció. És a dir, que mentre teòricament es defensa l'actuació sobre la documentació des del primer moment, a la pràctica gairebé mai es determina quin és aquest moment: la creació dels documents?, l'organització als arxius d'oficina?, als de gestió?... Aquesta ambigüitat s'ha traduït, per exemple, en:

- * Quadres de classificació aplicats a documentació activa o semiactiva, dels quals "no cal que n'estiguin necessàriament" informades les oficines productores (Julia RODRIGUEZ, 1988).
- * Criteris de respecte a l'estructura original que deriven en la passivitat de l'arxiver davant la possibilitat d'introduir canvis o millores organitzatives: «...(los archiveros) no hemos de decidir como se organizan y funcionan éstas (las administraciones)» sinó que cal actuar simplement de «testimonio de funcionamiento de la institución» (Ana DUPLA, 1996, p.110).
- * Propostes - fora de context a aquestes alçades - de fitxes manuals d'expedients (?), o d'organització interna dels expedients a partir de subcarpetes de colors (*XI Jornadas de Archivos Municipales. La organización de documentos en los Archivos de Oficina*, 1996).

Davant d'opcions com les exposades només podem acceptar que, en general, existeix un cert consens sobre la necessitat d'intervenir en la gestió de documents, però manca una uniformitat de criteri, sobretot a nivell pràctic. En aquest mateix sentit, Paloma Fernández Gil fa unes reflexions prou interessants sobre la manca d'adequació de la teoria arxivística a la realitat dels nostres arxius i de les organitzacions que els produeixen (1992, p.120) i la manca d'una metodologia d'intervenció. En un altre treball posterior, la mateixa autora insisteix en que «el método profesionaliza una dedicación y es el punto de partida para otras discusiones» (1996, p.159). És evident, que els coneixements teòrics han de fonamentar-se en una metodologia d'execució homogènia i cohesionadora de la professió. Per tant, les connotacions que, més enllà de la reflexió, comporten aquestes afirmacions ens haurien de portar a concretar unes línies de treball que cristal·litzessin, d'una vegada per totes i a partir d'una revisió a fons dels nostres fonaments teòrics, en un model consensuat de planificació i d'intervenció en la gestió de documents.

Hem de reconèixer que la voluntat d'actuar en la gestió de documents ens situa, massa sovint, al davant de problemes que requereixen solucions per les quals no estem preparats, i dels quals ni tan sols tenim la certesa que pertanyin a l'àmbit de la nostra feina. És altre cop en l'àmbit privat, ja sigui en l'exercici lliure de la professió o integrat en una empresa de serveis, on segurament cal situar aquests interrogants, allà on la immediatesa en la presa de decisions i la mediació d'una factura en raó del servei no deixa temps per a reflexionar sobre si determinada decisió ens pertoca, o si encaixa en la teoria arxivística. Sota aquest plantejament són prou exemplificadores les experiències de Mariona Corominas, Marta Jové i Remei Perpinyà (1991), en l'organització d'arxius de gestió, i especialment de Delphine Fournier (1995), sobre com es porta a terme la recollida d'informació/necessitats de les oficines i com es plantegen les solucions en una empresa consultora.

Únicament en algunes de les poques empreses de serveis d'arxiu existents sembla que s'hagi fet un pas més en aquest sentit, amb exemples de metodologies d'intervenció, amb objectius clarament especificats i dintre del que ha de ser la concepció un sistema de gestió de documents en el marc de les tecnologies de la informació (Arturo CAMARERO, 1996). Val a dir que pràcticament sempre són empreses que també ofereixen l'execució de les solucions informàtiques pertinents a partir d'aplicacions i sistemes propis.

L'aparició en escena de les noves tecnologies ve a complicar encara més la situació i posa en evidència que ens trobem davant d'un salt qualitatiu important, que pot fracturar la visió global que ofereix l'*arxivística integrada*, entesa com la suma de la gestió de documents i la gestió d'arxius (José R. CRUZ MUNDET, 1994, Carol COUTURE, 1995). No és estrany, doncs, que hi hagi la temptació de preguntar-se si realment ha estat encertat entrar en la gestió de documents i si no caldria una retirada a fer d'arxiver-arxiver davant les noves tecnologies. A fi d'allunyar aquests mals pensaments cal considerar que qualsevol solució que suposi una disminució de les nostres responsabilitats al respecte anirà associada, inevitablement, a una pèrdua de la nostra credibilitat professional i, conseqüentment, en detriment de la nostra pervivència (Carol COUTURE, 1995).

Per tant, a hores d'ara, és del tot indiscutible que la gestió de documents suposa per als arxiviers un camí sense retorn possible i que, a més a més, implica l'assumpció de noves responsabilitats, però la qüestió és esbrinar quins límits cal establir a aquestes responsabilitats. Amb tota seguretat, les experiències portades a terme en l'àmbit privat, que posen clarament al descobert les mancances de la nostra formació, si més no pràctica, ens han d'ajudar a redefinir millor l'abast real del què ha de ser la gestió de documents i de com s'ha de portar a la pràctica, amb la col·laboració obligada d'altres professionals.

Probablement, això també voldrà dir un apropament a d'altres professionals, com els documentalistes, i una transformació significativa de la nostra feina. Val a dir, que en general, però sobretot en l'àmbit de l'empresa privada, la confusió entre arxiver i documentalista és molt habitual. Però, més enllà d'aquest "entrebanc" terminològic-professional, cal no obviar que, ens agradi o no, majoritàriament les empreses que es plantegen solucionar els problemes derivats de la documentació / informació, el que volen és una solució global a aquests problemes, és a dir, volen un *servei de documentació i arxiu*, entès com a *arxiu + centre de documentació*, per dir-ho d'alguna manera. A més a més, malgrat que sovint es tendeix a parlar de les noves professions que sorgiran a l'entorn de les noves tecnologies, es té la certesa que aquest fenomen no serà tant important com el de la reconversió de les professions que ja existeixen (SOLÉ, F; CASTELLS, E, 1993). En aquest sentit, diferents àmbits de treball conflueixen cap a la buròtica, que, amb diverses especialitats, depassarà el concepte d'ofimàtica i integrarà

aspectes de gestió de la informació i de planificació del treball de l'organització.

En països de més tradició en aquesta nova cultura de l'organització/empresa, la gestió de documents ja forma part de la reenginyeria de processos (Peter MEEHAN, 1995), més si tenim en compte la generalització de l'ús de documents electrònics. Ara bé, cal tenir present que la gestió de documents en aquests països implica certes tasques a les quals aquí encara no estem avesats, com la participació en la racionalització de processos organitzatius, el disseny de bases de dades per a la gestió administrativa o de formularis i documents. Sobre aquest darrer supòsit Francisco Lliset i Borrell (1969, p.21) ja proposava que «...la racionalización de los impresos será (ha de ser) objeto del servicio de organización y métodos, que en los municipios pequeños queda personalizado en el secretario, pero la opinión del archivero debería ser tenida en cuenta en lo que afecta a la normalización de tamaño, calidad e impresión». Tanmateix, ara cal anar més enllà del suport i intervenir també en el tractament del contingut. És a dir, caldrà incidir en la producció de la informació per tal de garantir la qualitat a tots nivells quant a la seva correcta identificació de producció i procedència, de comunicabilitat a nivell d'intercanvi, vàlua informativa, etc.

La qüestió és prou òbvia, es tracta de saber si estem disposats a acceptar aquests canvis, o, dit d'altra manera, si estem en disposició de no acceptar-los. La tendència general no sembla deixar excessiu marge de maniobra: o bé assumim aquestes responsabilitats o bé ho faran d'altres professionals, que acabaran per substituir-nos en l'àmbit de la gestió de documents (Alfred MAURI, 1995). Per a percebre correctament aquesta tendència en països de més tradició en aquest camp, com el Canadà o els Estats Units, és interessant remarcar que Richard Kesner el 1980 ja defensava aquesta posició i apuntava el risc que l'arxiver acabés limitat a tasques d'"antiquari". Alguns anys més tard, el 1984, lamentava haver de ratificar-se en la seva opinió i reivindicava un major compromís amb els usuaris - interns - i una major col·laboració amb d'altres professionals. A les jornades sobre *Informàtica i arxius* (Sabadell, 1993), manifestava el seu optimisme envers el futur de la professió i, un cop més, insistia en la mateixa línia, amb especial incidència sobre la falta de preparació dels arxiviers com a directius i la necessitat que s'integressin en el grup de gestió de les tecnologies de la informació. En termes similars s'expressava Charles Dollar, que defensava la utilització d'estàndards adients a les exigències de la societat de la informació.

Atesa l'experiència nord-americana, les línies a seguir per a la potenciació de la figura de l'arxiver apareixen força clares, tanmateix, i segurament per la diferència entre un i altre univers professional, no semblen haver-se traduït en resultats concrets. De fet, les conclusions presentades en les mateixes jornades diluïen molt els continguts objecte de debat pels nostres companys nord-americans i, des de la perspectiva actual, es podrien considerar el reflex d'una manca de comprensió real de les línies evolutives de la professió. Aquesta circumstància estaria condicionada, encara ara, pels següents motius:

- * El pes de la figura d'arxiver municipal - el grup més nombrós - defensat des de principi dels anys vuitanta, amb un perfil multifuncional: arxiver, dinamitzador cultural, promotor de publicacions, normalitzador lingüístic, etc. (CASTELLS, N; MAURI, 1988). Perfil que s'ha demostrat a bastament poc beneficiós per a la promoció de la professió, perquè ha contribuït encara més a la confusió sobre quina ha de ser la nostra feina, i poc efectiu en resultats, perquè, a hores d'ara, és més fàcil que qualsevol ajuntament, per petit que sigui, tingui un tècnic de cultura o un dinamitzador cultural que un "arxiver multifuncional".
- * La sensació, prou generalitzada, que aquest "nou arxiver" és més propi de les organitzacions amb un cert nivell de complexitat i que les solucions a adoptar no són directament aplicables en organitzacions d'estructura més simple. Aquest raonament, parcialment cert, amaga, en part, una de les conseqüències

assenyalades en el punt anterior: els arxivers, sobretot en ajuntaments mitjans i petits, més enllà d'explotar la funció cultural estrictament dels arxius, tendim a assumir les funcions del tècnic de cultura en detriment de les funcions administratives que també ens són pròpies.

- * La plena i errònia consciència (subconsciència?) que el nostre medi natural de treball és l'Administració. Fins i tot quan definim estratègies que assumeixen plenament el nou paper que ens pertoca ens limitem al sector públic (CASADEMONT, M, et alii, 1995).
- * La mancança absoluta d'imaginació (o de voluntat) a l'hora de cercar noves fórmules que ens permetin adreçar els nostres serveis al sector privat, amb tot el que això comporta de redefinició de bases conceptuals i de metodologia d'intervenció. Per testimoni evident la sessió sobre «Experiències i necessitats entorn dels arxius d'empresa», a les *IV Jornades d'Arxivística de Catalunya* (Lleida, 1995), on principalment es va tractar la importància - que la té - de l'organització de la documentació semiactiva ("arxius administratius") per a la salvaguarda de la documentació històrica. Tangencialment i com a cas excepcional, es va fer esment dels "serveis integrals d'arxiu" que oferia una empresa especialitzada en organització i gestió de documents i arxius.

Resulta, doncs, evident que l'assimilació intel·lectual dels nous àmbits d'actuació no es tradueix en un posicionament coherent i actiu en la nostra pràctica diària, sovint tampoc afavorit des de la nostra pròpia organització professional. Sens dubte, serà aquesta necessària reorientació professional, la que permetrà el reconeixement i promoció suficient de la nostra feina i l'assumpció de noves responsabilitats en nous àmbits, i no la simple definició d'*arxiver* com a «Profesional con titulación superior universitaria...» (*Diccionario de terminología archivística*, 1993), molt il·lustrativa dels mals que patim.

2.3 La figura de l'arxiver: anàlisi i perspectives

La situació professional de l'arxiver que es desprèn dels textos precedents sembla no massa positiva per afrontar els canvis que comporta la societat de la informació. Tanmateix, seria absurd limitar-se a fer un memorial de greuges i, per tant, pot ser interessant remarcar aquells aspectes que poden contribuir a canviar aquesta visió. Per aquest motiu, es proposa una anàlisi bàsica de les circumstàncies que afecten l'arxiver en relació al seu univers professional. El mètode utilitzat, el DAFO, és propi de la planificació estratègica i la reenginyeria de processos i té per objectiu la contraposició mesurada i gràfica de les Debilitats (punts negatius interns), les Amenaces (punts negatius externs), les Forces (punts positius interns) i les Oportunitats (punts positius externs) en relació a un supòsit concret, a fi de poder-ne fer una valoració i de poder definir les estratègies que condueixin a millorar la situació. En aquesta anàlisi, que cal reconèixer com una aplicació molt *sui generis* d'aquest mètode, s'ha obviat la valoració i representació gràfica de cada element i s'hi ha intentat incloure algunes possibles línies estratègiques a seguir.

DEBILITATS

La formació

La creació d'una llicenciatura específica és un dels aspectes més urgents, perquè s'ha demostrat que la suplència amb un mestratge només proporciona la base necessària sobre els conceptes generals. Ara bé, ateses les consideracions plantejades fins ara és evident que cal resituar els "llibres de text", per dir-ho d'alguna manera (Shelley HARDCASTLE, 1995). Des d'aquesta perspectiva, cal potenciar en els plans d'estudi i,

sobretot en la formació contínua, els continguts en sintonia amb els sistemes d'informació, la reenginyeria de processos i la gestió de la qualitat: planificació estratègica, implantació de sistemes d'informació, xarxes d'empresa i sistemes oberts, estructura i organització, direcció de projectes, tallers de millora, autoavaluació, normes ISO de qualitat de gestió, etc. (Instituto de Empresa, 1996, i també Richard KESNER, 1993).

També serà necessària una visió global sobre el món de l'empresa, que afavoreixi l'adaptació a diferents entorns i que permeti copsar la diferència de treballar en el sector públic o en el privat. Caldrà tenir present que el perfil del professional que es demana en aquest final de dècada se situa entorn d'un especialista polivalent, amb capacitat per assumir responsabilitats, amb uns sòlids coneixements tecnològics bàsics i amb coneixements horitzontals sobre diferents àmbits (informàtica, gestió...) (SOLÉ, F; CASTELLS, E, 1993). Així mateix, la tendència actual és la d'incorporar el món de l'empresa a la formació universitària mitjançant pràctiques professionals. Això voldrà dir que cal establir una clara diferència entre què pot fer la Universitat (estudis de seguiment de sistemes, avaluacions, etc.) i què cal que s'encarregui a una empresa o a un professional (diagnòstics, projectes, intervencions, etc.). Qualsevol actuació que obviï aquest plantejament comportarà efectes contraproduents en l'oferta emergent de nous serveis.

La utilització d'estàndards

Actualment aquesta pràctica és més aviat un buit que una debilitat, a excepció de la recent ISDAD(G). L'estandardització és una exigència de la societat de la informació que també es fa extensiva a d'altres camps. Així, és imprescindible la definició, com a mínim, d'estàndards de classificació i de descripció, especialment en àmbits prou treballats com pot ser l'administració municipal, i d'estàndards d'intervenció.

L'estàndard en el mètode d'intervenció ha de contemplar com realitzar un projecte global amb independència de la naturalesa del destinatari, que clarifiqui els objectius, sigui entenedor i adequat al "client" i constitueixi un element específic i cohesionador de la professió. La pautaació de la seva elaboració haurà de preveure:

- * La identificació i precisió dels objectius globals de la intervenció i dels àmbits d'actuació.
- * L'anàlisi i diagnòstic de la realitat de partida.
- * La individualització de les diferents accions que s'han de portar a terme.
- * La descripció de la metodologia emprada per a la seva execució.
- * La prioritització i periodització de totes i cadascuna de les accions, organitzades si cal per fases.
- * La definició de les mesures de control i autoavaluació dels resultats de la intervenció.
- * L'establiment de pautes per al seu manteniment i millora.
- * La quantificació (temps, costos, mitjans) de totes i cadascuna de les accions a realitzar.

El desenvolupament de cadascun dels punts esmentats té fortes implicacions amb els aspectes formatius de la professió i ha de suposar, al mateix temps, una revisió de les bases conceptuals sobre què vol dir fer d'arxiver.

La imatge tradicional de l'arxiver

No hi ha dubte que la nostra imatge professional, del tot vinculada a l'Administració i a la "paperassa", és un llast del qual ens hem desempallegar. Les possibles estratègies s'hauran de centrar en la promoció de la figura de l'arxiver com especialista en la gestió de la documentació, tant en el si de l'Administració com en el sector privat, en la reorientació de la funció cultural dels arxius i en la potenciació de l'arxiu com un servei al ciutadà en les seves relacions amb l'Administració i, en el cas de l'empresa privada, la projecció de l'arxiu com un actiu a explotar tant a nivell intern de l'organització com a nivell extern.

Val a dir que, ara per ara, la nostra imatge està mediatitzada pels nostres usuaris més immediats. D'una banda, la visió que l'usuari extern té del nostre vessant cultural i el seu desconeixement sobre el paper que juguem (o hauríem de jugar) en l'aparell administratiu de les institucions. Per l'altra, la visió de l'usuari intern, que molt sovint veu en nosaltres la personificació de normes i circulars amb una càrrega negativa sense mesura ("NO clips, NO grapes, NO fotocòpies...") i que, a més de no aportar suggeriments pràctics per a la gestió diària, ni tan sols respon convincentment a la pregunta lògica i pertinent sobre *quina és l'esperança de vida d'un clip? d'una grapa? o d'una fotocòpia?*

En un altre sentit però també en la mateixa línia, cal fer esment al *Manual de condicions mínimes per a la instal·lació d'un servei d'arxiu municipal* (COMASOLIVAS, J; GOMEZ, M; TAPIOLAS, J, 1995), publicat per la Diputació de Barcelona en col·laboració amb l'AAC. Sense entrar a valorar l'execució del treball, que cal considerar correcta, caldria mesurar l'oportunitat de realitzar aquest tipus de publicació, atenent el públic a qui es destinava, principalment a responsables polítics municipals (cal pensar que no als arxiviers pel seu caràcter bàsic).

El *Manual...* no dona pautes d'organització de la documentació, però la seva orientació respon a la lògica de *l'arxivística correctiva*, és a dir la d'intervenir sobre la documentació ja produïda, com a element engrescador per intervenir més endavant sobre documentació activa i, posteriorment, per afavorir la contractació d'un arxiver. Deixant de banda el discutible ordre de prioritats - alguns dels inconvenients s'han fet palesos en l'experiència dels arxiviers itinerants -, no hi ha massa indicis per creure que algun dels prop de vuit-cents municipis de Catalunya amb menys de 5.000 habitants consideri, arran del *Manual...*, el servei d'arxiu municipal com una necessitat. En canvi, sí podem pensar que el veuran com un forta inversió econòmica, amb càrrega de personal (itinerant o no) inclosa, només per tenir "la paperassa" ordenada. En definitiva, potser no és la millor "estratègia" de promoció o, almenys, no d'aquesta manera. Els mínims d'un servei d'arxiu no es poden assimilar només a disposar d'unes instal·lacions en condicions - visió molt associada a la concepció tradicional d'arxiu -, entre altres coses perquè aquestes, tot i que hi contribueixen, no són l'indicador adequat per a avaluar el seu bon funcionament.

El sector privat i l'exercici de la professió

Com ja s'ha comentat abans la nostra presència en l'àmbit empresarial és pràcticament inexistent i això dificulta el creixement professional a tots nivells. En bona part es deu al desconeixement absolut de la nostra feina. És fa necessari, doncs, trobar els canals de comunicació adequats i fomentar les experiències de creació d'empreses de serveis que puguin atendre la futura demanda. El marc idoni per a consecució d'aquests objectius és, sens dubte, l'AAC.

Actualment, l'AAC disposa d'una borsa de treball per a la inserció laboral i formació pràctica de nous arxiviers. Tanmateix, aquesta borsa serveix gairebé exclusivament per a cobrir la demanda puntual de serveis per part de l'Administració. Com sigui que la realització de nous mestratges en arxivística continuarà creant noves expectatives laborals a nous llicenciats i, per tant, nodrint l'esmentada borsa de treball, cal difondre els nostres serveis en l'àmbit privat per tal de crear-ne la necessitat: "formació" prèvia dels clients potencials mitjançant sessions informatives en organitzacions empresarials, la presència en fires i congressos, l'organització de cursos per a personal administratiu sobre tècniques bàsiques d'arxiu, amb resultats mesurables i que incentivin l'adopció de noves mesures, etc.

Ara bé, perquè aquesta possibilitat tingui èxit és molt recomanable l'aplicació de normes prèvies que garanteixin la qualitat dels serveis per part qui els presta. D'acord amb el marc normatiu de qualitat establert per la CEE al 1990 (BARÓ, E; SOY, A, 1993) és convenient, entre d'altres normes:

- * Definir l'activitat.
- * Reglamentar l'accés a l'activitat o a la titulació.
- * Regular la relació amb l'usuari.
- * Establir normes de qualitat i de mesures per a assegurar-ne el compliment.
- * Certificar i qualificar les empreses que presten aquests serveis.
- * Disposar d'un codi deontològic professional.

Malgrat que aquest fenomen és una Debilitat per al nostre col·lectiu, si es treballa en la línia adequada, pot passar en poc temps a ser una Oportunitat perquè es tracta d'un sector sobre el qual no s'ha incidit gens, i per tant, la demanda pot ser imprevisible. El que és evident és que la necessitat existeix, exemples els tenim en l'organització de cursos de tècniques d'arxiu per a tècnics de gestió d'empresa i per a secretariat de direcció, per part d'una empresa especialitzada en recursos humans (Organigrama, 1996), o el servei de *Manteniment de la Unitat Documental / Història Clínica Unificada*, que ofereix una mútua mèdica (Mútua de Previsió Social HGC, 1996).

És indispensable, per tant, afavorir la creació d'empreses de serveis especialitzades en el nostre àmbit, encara que en els seus inicis hagin de comptar amb la tutela i suport de l'AAC, més per tractar-se d'una fórmula d'autocupació que no de lucre, almenys en un principi. És molt convenient fomentar aquesta actitud fins i tot quan es tracti de dur a terme activitats puntuals per part d'un equip de professionals. S'ha de tenir present, d'una part, la legalitat laboral del professional, necessària a tots nivells i no sempre exigida, i de l'altra, la facilitat que suposa al client contractar un servei a una empresa, en lloc de fer-ho a cada professional individualment. L'AAC, doncs, ha d'actuar d'agent dinamitzador i de garantia en la realització de l'activitat, al mateix temps que pot oferir uns serveis bàsics (préstec puntual de despatx, recepció de trucades i fax) per a professionals en l'exercici lliure, a canvi de contraprestacions econòmiques a un cost raonable.

Val a dir, que fins el moment bona part de les expectatives de futur s'han centrat en la reivindicació periòdica de la figura de l'arxiver per a poblacions amb un cert nombre d'habitants, normalment a partir de 5.000 habitants. Si comparem la situació amb d'altres professionals podem adonar-nos fàcilment que sovint aquestes poblacions tampoc compten amb arquitectes o enginyers en plantilla i que ho supleixen amb contractacions de serveis estables. Per tant, ha de ser un element més a tenir en compte en la dinamització del mercat de treball, pel cost menor que suposa a aquestes petites administracions.

AMENACES

Els gestors de les tecnologies de la informació

Abans ja s'ha fet referència amb tota la seva complexitat a la "competència" que ens suposen enginyers, informàtics i empreses de serveis en l'àmbit de la gestió de documents. Sovint, aquests gestors «tendeixen a veure la gestió de documents com la gestió de documents en paper solament» (Shelley HARDCASTLE, 1995, p.69) i, ara per ara, suposen una Amenaça perquè impliquen una delimitació externa del nostre àmbit de treball. Tot i així, l'establiment de línies de col·laboració, que en part passen pels aspectes abans esmentats per al sector privat, poden convertir aquest element en una Oportunitat de cares al futur per la seva evident expansió i sempre i quan reaccionem a temps. Si no és així, amb tota seguretat els gestors de les tecnologies de la informació assumiran totes aquelles responsabilitats a les quals nosaltres renunciem.

En un visió una mica més positiva, cal remarcar que la major part de les empreses de serveis consideren com un dels seus punts febles la manca d'una cartera de col·laboradors qualificats i amb experiència. D'altra part, atès que els aspectes relacionats amb el management general i el tractament electrònic de dades són valorats com a factors estratègics per la meitat del sector empresarial, en general (BARÓ, E; SOY, A, 1993), bé podem creure que aquesta pot ser una via de penetració en aquest mercat. Cal fer esment, però, que la major part dels serveis que els arxivers podem oferir a l'empresa privada estan supeditats, a hores d'ara, a l'ús de mitjans informàtics i, per tant, caldrà comptar forçosament amb la col·laboració dels informàtics, com a mínim, des de l'inici de qualsevol projecte. Això deixa entreveure que les empreses consultores que ofereixin únicament serveis específics d'arxiu estaran en un clar desavantatge davant d'aquelles que tinguin una oferta més diversificada.

La modernització de l'Administració

En la mateixa línia que el punt anterior, els projectes recentment endegats per les Administracions Públiques i liderats per aquests mateixos actors ens poden deixar al marge, fins i tot en l'àmbit públic. En aquest sentit, la no participació en aquests projectes, amb una presència important dels documents electrònics, pot tenir conseqüències imprevisibles per al patrimoni documental futur. Aquesta preocupació, que fins el moment s'havia centrat principalment en els suports i en l'obsolescència tecnològica, canviarà radicalment. És prou clar que, degut a la complexitat i rapidesa de la innovació tecnològica, la responsabilitat del suport i la transferència de dades, que sembla garantida en les noves eines tecnològiques, passarà a ser progressivament dels informàtics, però en col·laboració amb els arxivers, que haurem de centrar els nostres esforços en garantir la qualitat i el tractament del contingut, és a dir, en la producció de la informació.

Per altra banda, l'efervescència tecnològica que es viu en el sector privat pot condicionar, mitjançant la seva relació amb l'Administració, l'adopció de solucions que afectin els documents - l'EDI, per exemple - i caldrà prendre-hi part activa.

FORCES

Les funcions específiques de l'arxiver

Considerem funcions específiques aquelles que distingeixen l'arxiver d'un altre professional vinculat a la gestió de la informació (Shelley HARDCASTLE, 1995). Com a pròpiament específica sobresurt l'avaluació i tria de la documentació com a instrument

indispensable per a garantir la qualitat de la documentació conservada i la via per optimitzar recursos i reduir costos.

No obstant, cal també incloure-hi la classificació i la descripció de la documentació perquè la metodologia que s'utilitza té un caràcter totalment diferent del que puguin aplicar d'altres professionals de la informació i perquè amb les noves tecnologies encara apareixen més interrelacionats. Richard Kesner (1984) comenta encertadament al respecte que «el archivero está en situación de ser el menos preparado pero potencialmente el más cualificado para tratar los muchos y complejos problemas que he indicado», perquè considera que l'arxiver coneix les perspectives a llarg termini del valor de la documentació i la dinàmica de les estructures organitzatives i dels procediments administratius.

De fet, les noves tecnologies provocaran un augment de la informació de cares a facilitar la presa de decisions, però serà imprescindible una "arquitectura" d'organització de la informació que garanteixi on hi ha la més rellevant, com s'organitza i per quins criteris cal fer la recerca (BARÓ, E; SOY, A, 1993). En la mateixa línia, Andersen Consulting considera imprescindible que la informació sigui fiable, a temps i orientada a la gestió, és a dir, caldrà una anàlisi qualitativa prèvia de la informació i dels documents. Davant de les necessitats actuals d'intercanvi i explotació de la informació, doncs, ens trobem en una situació de Força respecte els altres professionals i hem de ser capaços d'aprofitar-ho per definir uns estàndards de classificació estable i de descripció de qualitat, que permetin el bescanvi organitzat de la informació (Charles DOLLAR, 1993), almenys entre organitzacions d'un mateix ordre i nivell, per exemple entre ajuntaments.

Així mateix, si la predicció de l'"oficina sense paper", afavorida per la introducció dels microordinadors, se'n va anar en orris per culpa de les impressores, aquesta vegada sembla que, almenys en bona part, sí que es complirà degut al correu electrònic i a l'intercanvi de dades. Tanmateix, això voldrà dir simplement menys papers, però no necessàriament menys documents. D'aquesta manera, les solucions que actualment ofereixen bolcats de dades a nous suports - i que aparentment podrien considerar-se com una Amenaça - no estalvien la realització d'un procés d'avaluació i tria de la documentació, per a simplificar la recerca i per estalviar costos innecessaris en el seu tractament.

D'altra part, a partir de la descripció de la documentació i de les possibilitats d'explotació de la informació es poden dissenyar mecanismes que associïn diferents tipus de documents i que permetin la recuperació de la informació de cadascun d'ells de forma recapitulativa. És a dir, la possibilitat de creuar la informació continguda en diferents sèries facilitarà el seguiment de la tramitació d'un assumpte i la visió més àmplia de la seva gestió, a més de permetre l'elaboració d'instruments de descripció més sofisticats. Això es traduirà en un major rendiment dels processos d'avaluació i tria i en una millor qualitat de la informació conservada.

L'accés a la documentació i la protecció a la intimitat

Malgrat no ser una competència exclusiva dels arxivers, cal reconèixer que el nostre col·lectiu ha estat moltes vegades pioner en plantejar la idoneïtat o no de posar determinada documentació a la lliure disposició del públic. Aquesta circumstància ens ha permès la formulació d'uns criteris mínims en base a la poca legislació específica existent. Aquest aspecte de ben segur ens afavoreix des del moment que es pretén augmentar el volum i rapidesa de la informació intercanviada, al mateix temps que es vol garantir la preservació de la intimitat de persones i la confidencialitat en alguns

assumptes.

Així, doncs, la nostra responsabilitat directa sobre volums considerables de documentació propicia que esdevinguem especialistes en aquest àmbit dins de l'Administració. Cal potenciar aquesta circumstància i utilitzar-la convenientment com a element de màrqueting de cares als ciutadans i a l'exercici i protecció dels seus drets. L'instrument adequat per a aquesta finalitat ha de ser l'elaboració de *Guies del ciutadà d'accés a la documentació*, especialment la municipal pel seu abast i implantació territorial i proximitat als propis ciutadans.

La funció cultural

Un dels aspectes que s'associen a la implantació de les noves tecnologies és la diversificació de l'oferta cultural i l'augment espectacular del seu consum. Des d'aquest punt de vista els arxius són potencialment un equipament important que cal explotar convenientment. A banda de la posta a disposició de bases de dades *on line* per a tota mena d'investigadors, o de les possibilitats d'edició en CD de documents molt voluminosos i difícils de manipular, cal repensar noves fórmules de difusió que prenguin com a eina bàsica les xarxes de comunicació (Internet) i els serveis bàsics a l'abast (Videotext, Audiotext). Així, per exemple, en d'altres camps ja es poden veure exposicions virtuals mitjançant Internet, o participar en fòrums científics de debat o fer recerques en bases de dades remotes interconnectades, etc. Tanmateix, les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies impliquen també una popularització en l'accés a determinats sistemes d'informació i cal tenir-ho en compte per la diversificació de públic que això comporta. Per tant, caldrà no obviar el disseny de propostes de difusió que utilitzant aquestes noves eines no caiguin en l'error, per "noves, novedoses i modernes", de situar la tecnologia més enllà del que és com a mitjà i, al mateix temps, limitin indirectament el públic potencial al qual es pretén arribar.

OPORTUNITATS

Les noves tecnologies

Després de tot el que s'ha dit és evident que les noves tecnologies són en elles mateixes una oportunitat important per a la gestió de documents i la gestió d'arxius. Per aquest motiu és imprescindible la potenciació del seu ús i aprofitar l'efervescència que comporta la seva implantació per a resituar les tasques pròpies de l'arxiver, tant en el marc d'una correcta gestió de documents com en el de la difusió dels fons. Cal remarcar que aquests nous mitjans tecnològics possibiliten mecanismes de tractament de la informació molt superiors als simples sistemes informàtics d'abans i, en conseqüència, exigeixen la implicació de l'arxiver en la definició de sistemes de classificació, descripció i conservació més adequats i més rendibles en la seva explotació. Per a què això sigui possible cal el coneixement de les seves possibilitats, però també de la seva lògica de funcionament, si no és així ens arisquem a quedar despenjats del fort ritme d'innovació tecnològica actual i també, previsiblement, futura. A més a més, la normalització i estandardització que el seu ús implica ens ha de portar a repensar les bases conceptuals per tal d'enfortir els fonaments de la nostra professió, sobretot en relació amb els de les professions dels nostres companys de viatge.

La reenginyeria de processos

La gestió de documents i la reenginyeria de processos tenen objectius coincidents: «Els

principals objectius de l'aplicació del SAT (Serveis Avançats) són globalment "el millor accés i tractament de la informació" i el "suport a la presa de decisions"» (MARTI, M, et alii, 1992). Fins i tot en els problemes que uns i altres trobem en les nostres intervencions hi ha coincidències (ANDERSEN CONSULTING, 1993):

- 1 La formació del personal.
- 2 La fiabilitat i el manteniment del sistema
- 3 La manca d'una cultura d'empresa.
- 4 La rigidesa del propi sistema.
- 5 La coordinació entre les àrees.
- 6 La falta d'implicació i motivació dels usuaris, que, alhora, incideix negativament en la resta dels punts esmentats.

De ben segur, que tant els objectius com els problemes amb què ensopeguen informàtics i enginyers en la implantació de sistemes d'informació, els podríem subscriure els arxivers sense excessiva dificultat en relació a la implantació de mecanismes per a la gestió de documents a les oficines. La col·laboració amb aquests professionals sembla inevitable i passa per partir de la base que els objectius comuns han d'estar per sobre dels de les organitzacions o departaments (ANDERSEN CONSULTING, 1993), però també els arxivers ens hem d'esforçar per fer coincidir els objectius de la gestió de documents amb els de l'organització (Shelley HARDCASTLE, 1995).

És lògic, doncs, aprofitar aquesta sinèrgia per a la participació en la implantació de sistemes d'informació que contemplin la gestió de documents com un instrument més en la recerca de la qualitat i de la productivitat. Pel que fa a la recerca de la qualitat, hem de situar les nostres accions dins del marc normatiu internacional com a garantia de la nostra operativa envers la consecució de la "documentació qualitat" (Delphine FOURNIER, 1995), en especial les normes ISO (9000) sobre *Total Quality Management*. Aquest és un factor determinant per a la consolidació de la nostra credibilitat professional i l'homogeneïtzació de procediments d'actuació.

Per altra part, la col·laboració amb d'altres professionals pot enriquir molt el nostre espectre formatiu, sobretot pel que fa a la forma d'entendre la planificació estratègica, els sistemes d'avaluació i control i el manteniment de sistemes de gestió a nivell correctiu, preventiu i predictiu. Tanmateix, ja s'ha comentat abans que aquesta és una parcel·la a ocupar, la decisió és nostra perquè «no passarà molt de temps que el "segon de bord" de tota l'empresa sigui el consultor informàtic, el cap de sistemes d'informació, o el director d'organització, o qualsevol altre nom que se li vulgui donar, però que en definitiva, faci les tasques de procurar que tots els recursos de l'empresa estiguin ben organitzats i que a cap directiu li manqui la informació que li cal en cada moment.» (Jordi SASTRE, 1995).

L'Administració municipal

L'Administració municipal no s'escapa dels possibles efectes negatius apuntats per la modernització de l'Administració Pública, per què, doncs, considerar-la com una Oportunitat? La resposta es troba en els següents punts:

- * La seva implantació en el territori pot jugar, ara per ara, un efecte multiplicador en el coneixement de la nostra professió.
- * El paper de l'Administració municipal en la societat de la informació: l'assumpció del caràcter d'agent impulsor implicarà l'adopció de sistemes adients i a l'abast del ciutadà i d'altres administracions (EDI, correu electrònic, finestreta única, etc.).
- * La certesa que les solucions dels municipis grans i mitjans no són aplicables a la majoria dels ajuntaments petits, que són, valgui la redundància, la majoria.
- * L'escassetat d'altres "professionals de la informació" en les administracions locals

- menors. La seva situació no és en molts casos massa diferent a la nostra. Les necessitats en el seu camp se solen suplir amb l'assessorament extern.
- * La doble funció, administrativa i cultural - específica -, dels arxiviers. Aquesta qualitat no ha de menystenir-se ja que en la majoria dels casos l'actuació únicament en un dels dos àmbits no es considera suficient per justificar la nostra presència. D'altra part, la justa mesura entre les dues funcions ens situa en una situació d'avantatge respecte d'altres professionals.
  - * El nostre coneixement sobre aquest tipus d'administració. Malgrat que encara cal millorar molt, és evident que es tracta del medi en el qual s'ha treballat més i en l'aspecte referit a l'organització de la "informació" hauríem de fer el possible perquè es tingués en compte.
  - * El nombre d'arxiviers municipals en el global del nostre col·lectiu. Ara per ara, és el grup més nombrós. Això vol dir: més possibilitats reals d'incidir en el desenvolupament de la professió d'una forma homogènia i extensiva, més recursos humans per a la constitució de "grups de millora" que estableixin línies de treball comunes i consensuades.
  - * La proximitat dels arxiviers municipals als ciutadans i les possibilitats d'explorar aquesta relació com a element de màrqueting dels arxius i de la professió en l'àmbit ciutadà i en el de l'empresa privada. És evident que per obrir la nostra professió a la societat primer és importantíssim i imprescindible "obrir" als ciutadans els arxius en els quals treballem com a instrument en l'exercici del seus drets.
  - * El recolzament d'administracions de rang superior per a la realització d'intervencions a nivell municipal en col·laboració amb l'AAC. En la línia del que s'ha dit quan s'ha esmentat el *Manual de condicions mínimes...* (1995), caldria reorientar les prioritats, per tal que la simple inventariació de documentació no esdevingui una oportunitat perduda.

És a dir, cal aprofitar la feina realitzada fins el moment en l'àmbit municipal per a un primer relançament de la figura de l'arxiver. És especialment necessari la potenciació del paper de l'arxiver en la tasca de suport a la gestió administrativa, sobretot en ajuntaments petits i amb poc personal. L'experiència demostra que aquesta funció de suport, generalment al secretari, en l'assessorament de l'organització diària de la documentació activa en el mateix moment de ser generada, dona resultats molt positius a nivell intern de l'ajuntament i possibilita l'assumpció de noves responsabilitats en aspectes organitzatius i de presa de decisió.

No cal dir que perquè tot això sigui possible és imprescindible un canvi en l'actitud de l'arxiver, massa sovint fortificat al seu arxiu o al seu municipi. És evident que la homogeneïtzació de procediments i l'aplicació de l'estandardització de sistemes de classificació i descripció no agradaran a tothom, però sens dubte són solucions a emprendre davant la diversitat de criteri i la manca d'uniformitat més enllà dels grans plantejaments teòrics.

L'estandardització de la classificació i de la descripció en els ajuntaments petits pot suposar un primer pas important en el relançament que apuntàvem. Cal tenir present que ni en un cas ni en l'altre les dificultats si situen a nivell tècnic i, per tant, no hi ha cap motiu pel qual l'AAC no pugui impulsar la materialització d'aquests projectes. Val a dir que en el cas de la descripció l'ús d'una aplicació específica, desenvolupada a partir de productes estàndards, fàcils d'utilitzar, flexibles i barats, és una solució més que plausible per a la majoria dels municipis i, conjuntament amb la classificació, suposaria el fonament per a l'intercanvi organitzat i normalitzat de documentació i d'informació.

3 Conclusions

Atès el que s'ha dit, com caldria considerar la societat de la informació respecte el futur professional de l'arxiver? És evident que les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies obren noves perspectives per a la nostra feina. Conceptes com qualitat total o reenginyeria de processos persegueixen uns objectius amb els quals els arxivers podem i hem d'estar-hi prou d'acord. Per tant, és lògic considerar la societat de la informació com una oportunitat immillorable per consolidar la figura de l'arxiver tant professionalment com social.

Ara bé, dins del marc de la societat de la informació ja hem vist que hi ha d'altres factors que poden jugar, i de fet estan jugant, un paper contrari a al plantejament anterior. La rapidesa com es produeixen els canvis i la nostra posició de sortida, gens favorable, contribueixen a que d'altres professionals ocupin àmbits de treballs que en el cas que no siguin directament nostres, com a mínim ens són propers. Vista d'aquesta manera, doncs, la societat de la informació també ens pot suposar una amenaça. En aquest sentit, cal remarcar que la pervivència de l'arxiver depèn, en aquests moments, exclusivament de l'Administració i que, fins i tot en el seu si les nostres competències poden veure's fortament amenaçades. D'altra part, la panoràmica del sector privat no és gens afalagador. La presència de l'arxiver, tal i com l'entendem, és pràcticament inexistent i quan en algun cas com a mínim s'ha identificat la responsabilitat sobre la documentació sovint aquesta recau en altres professionals. Un exemple evident, fou la sorpresa generalitzada entre els arxivers participants en una visita organitzada fa alguns anys per l'AAC a la seu central del Deutsche Bank en comprovar que el responsable de la gestió de la documentació i de l'arxiu era un enginyer.

Les mesures per a corregir aquest fenomen de substitució passen necessàriament per:

- * Un canvi d'actitud dintre del propi col·lectiu d'arxivers que ha de propiciar un replantejament sobre què vol dir fer d'arxiver en la societat d'avui en dia. Això ha d'anar lligat forçosament a l'assumpció de noves responsabilitats en l'àmbit de la gestió de documents i de la gestió administrativa corrent.
- * La potenciació d'aquelles funcions específiques de l'arxiver i que fan de la professió una activitat diferenciada de la resta. Molt especialment caldrà incidir en l'avaluació i tria de la documentació, en el seu accés i en la definició dels estàndards per a la seva classificació i descripció.
- * La descoberta per part de l'empresa privada de la nostra professió. Cal portar a terme totes aquelles mesures pedagògiques i de difusió necessàries perquè el sector privat conegui els serveis que podem oferir els arxivers. Caldrà dedicar especial atenció a les empreses de serveis que centren la seva activitat en les auditories d'organització i racionalització administrativa.
- * La descoberta per part dels ciutadans en general dels arxius de l'Administració Pública (com a referent), com a equipament cultural, però també i sobretot com a instrument per a exercir i fer valer els seus drets, ja sigui per assumptes propis o davant l'Administració.
- * La col·laboració amb d'altres professionals, principalment informàtics i enginyers de telecomunicacions, esdevé primordial tant per reforçar el nostre paper en l'Administració com per contribuir a obrir el mercat en el sector privat. És fonamental que aquests professionals vegin, d'una part, la gestió de documents com un instrument imprescindible per a la implantació de sistemes d'informació i per a la consecució de la qualitat total en els processos de caràcter administratiu i, de l'altra, l'arxiver com un aliat en el seu treball quotidià.
- * Una formació adequada dels arxivers. Aquesta ha de constituir la peça bàsica a partir de la qual es puguin articular la resta de punts esmentats. Per tant, és

necessari incorporar els coneixements bàsics que ens seran d'utilitat en aquest nou marc d'actuació, especialment els referits a noves tecnologies, la planificació estratègica, la gestió de la qualitat i la gestió dels recursos humans. En relació a aquests temes també caldrà pautar un instrument d'intervenció prioritzada i global sobre una institució, pública o privada, que sigui propi dels arxiviers i que afavoreixi la realització i gestió de plans d'actuació, programes i projectes d'execució. Cal tenir present que organismes aliens a l'arxivística, actualment ja ofereixen programes formatius, a nivell de postgrau, de sistemes d'organització de la documentació d'empreses (Institut Català de Tecnologia, 1995) i que estem en portes d'una nova llicenciatura en documentació. Per tant, doncs, cal arribar urgentment a una solució, ja sigui mitjançant la implantació d'una llicenciatura específica o bé per la via del consens.

Així mateix, cal potenciar les línies de força actuals i que, ara per ara, se centren molt especialment en l'Administració municipal, per tradició i per l'experiència acumulada en els darrers anys. Tal i com s'ha comentat anteriorment, urgeixen els treballs que permetin l'estandardització de la classificació i de la descripció de la documentació municipal, principalment per dos motius: el primer, com a mesura preventiva davant de qualsevol iniciativa al respecte per part d'altres col·lectius o d'institucions polítiques, i segon perquè han de constituir un instrument indispensable per a la promoció professional. Aquesta circumstància, lligada a l'assumpció / participació en noves responsabilitats com l'organització de la gestió administrativa, pot ser un factor determinant per al creixement del col·lectiu en aquest sector.

Per a portar a la pràctica les línies esbossades, cal potenciar l'organització professional que gestiona els nostres interessos i canalitzar-hi totes les actuacions a realitzar. L'AAC cal que actuï d'eix de dinamització de la professió, sobretot en aquells punts que són especialment dèbils, com poden ser les empreses de serveis de gestió de documents i gestió d'arxius, o l'existència de consultors en arxius i documentació, per posar un exemple. Al mateix temps, l'AAC ha d'assumir com un objectiu prioritari la regulació de l'activitat en l'àmbit de la documentació i dels arxius, definint els indicadors de qualitat, adequats al marc normatiu estàndard i, si cal, amb la pertinent certificació acreditativa. Aquest aspecte és importantíssim de cares a oferir unes garanties de qualitat que revertiran en una major credibilitat professional, a hores d'ara més que discutible, i en una metodologia d'intervenció homogènia.

D'altra part, això vol dir que tots aquests esforços per relançar el paper de l'arxiver en els diferents àmbits de la nostra societat, han de ser una tasca assumida, compartida i sobretot sostinguda per la totalitat del col·lectiu professional. Endegar tot un seguit d'actuacions en benefici de la professió no s'entendria sense l'imprescindible recolzament de tots els membres de l'AAC. De fet, tots els indicis apunten que aquest objectiu és teòricament factible i, per tant, seria absurd permetre que una pràctica passiva de la professió ho deixés en mans de la sort, en les d'altres professionals o, fins i tot, en les d'alguns proveïdors de material d'oficina, que estimulen els compradors sota la promoció: «Gratis con cada pedido le regalamos un audiocassette de 60 minutos titulado "COMO ORGANIZAR EFICIENTEMENTE SUS ARCHIVOS"» (Velflex, 1995).

4 Bibliografia

- ANDERSEN CONSULTING. «La qualitat i la productivitat» a *Quaderns de competitivitat* núm. 10 (1993). Dept. d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona. 122 p.
- BARÓ, E, SOY, A. «Els serveis a les empreses» a *Quaderns de competitivitat* núm. 13 (1993). Dept. d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona. 73 p.
- CANALS CABIRÓ, Josep M. «Sistemes integrats d'informació» a *JIALCAT. III Jornades d'Informàtica a l'Administració Local a Catalunya*. Federació de Municipis de Catalunya. Manresa, 1986.
- CAMARERO, Arturo. «Creación de un sistema de gestión integral de archivos y documentos» a *XI Jornadas de Archivos Municipales. La organización de documentos en los Archivos de Oficina*. Aranjuez. 1996. p. 197 a 204.
- CASADEMONT, M; COROMINAS, M; MATAS, J. «Estratègies per promoure els arxius en el si de les Administracions» a *Lligall. Revista d'Arxivística Catalana*, núm. 9 (1995). Associació d'Arxivers de Catalunya. p. 15 a 39.
- CASTELLS, N, MAURI, A. «Arxius de la Administració local» a *Lligall. Revista d'Arxivística Catalana*, núm. 1 (1991). Associació d'Arxivers de Catalunya. p. 41 a 49.
- COMASÓLIVAS, J; GÓMEZ, M; TAPIOLAS, J. *Manual de condicions mínimes per a la instal·lació del serveis d'arxiu municipal*. Diputació de Barcelona. Barcelona. 1995. 43 p.
- COROMINAS, M, JOVÉ, M, PERPINYÀ, R. «Experiències en l'organització d'arxius de gestió» a *Lligall. Revista d'Arxivística Catalana*, núm. 4 (1991). Associació d'Arxivers de Catalunya. p. 137 a 152.
- COSTA ESTANY, Josep M. «Direcció per processos» a *Q. Revista de qualitat*, núm. 22 (juliol, 1996). Dept. d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya - Centre Català de la Qualitat. Barcelona. p. 23 a 28.
- COUTURE, Carol. «L'organisation des archives intermédiaires: du wagon de tête au wagon de queue. Experience canadienne et québécoises et comparaison internationale» a *La gazette des archives*. núm. 170-171 (3r 4t trimestre, 1995). p. 337 a 355.
- CRICHTON, Michael. *Vida electrònica*. Ed. Laia. Barcelona. 1985. 242 p.
- CRUZ MUNDET, José Ramón. *Manual de archivística*. Biblioteca del Libro. Madrid, 1994, 400 p.
- DDAA, «Proposta de gestió i automatització de documents i expedients» a *JIALCAT. III Jornades d'Informàtica a l'Administració Local a Catalunya*. Federació de Municipis de Catalunya. Manresa, 1986.
- Diccionario de Terminología Archivística*. Dirección de Archivos Estatales. Madrid. 1993. 59 p.
- DOLLAR, Charles. «Arxivers i gestors de documents. Un programa per a l'era de la informació» a *Lligall. Revista d'Arxivística Catalana*, núm. 6 (1993). Associació d'Arxivers de Catalunya. p. 13 a 26.
- DUPLÀ, Ana. «Algunas reflexiones sobre determinadas definiciones y otras cuestiones terminológicas a propósito de los archivos de oficina» a *XI Jornadas de Archivos Municipales. La organización de documentos en los Archivos de Oficina*. Aranjuez. 1996. p. 103 a 114.
- Europa y la sociedad global de la información. Recomendaciones al Consejo Europeo*. Unió Europea. Brussel·les. 1994, 36 p.
- FERNÁNDEZ GIL, Paloma. «Organización de archivos de oficina. Metodología» a *Irargi* V. Bergara, 1992-1993. p. 77 a 124.
- FERNÁNDEZ GIL, Paloma. «Archivos de oficina: la teoría archivística y la práctica» a *XI Jornadas de Archivos Municipales. La organización de documentos en los Archivos*

- de Oficina. Aranjuez. 1996. p. 155 a 160.
- FORN, Manuel, de. «Las nuevas tecnologías de la información y de la comunicación en las Administraciones locales», a *Plan de Formación y Desarrollo de las Nuevas Tecnologías de la Información y de la Comunicación en las corporaciones locales*. Dossier de curs. FEMP. Barcelona, 1996.
- FOURNIER, Delphine. «La pratique d'un bureau de conseil auprès de services administratifs» a *La gazette des archives*. núm. 170-171 (3r4t trimestre, 1995). p. 410 a 413.
- GIMENO, JM, BANCHS, F, GIRÓ, X. «Tractament de decrets i acords: recerques temàtiques» a *JIALCAT. III Jornades d'Informàtica a l'Administració Local a Catalunya*. Federació de Municipis de Catalunya. Manresa, 1986.
- GUASCH FIGUERAS, Salvador. «El pensament sistèmic» a *Q. Revista de qualitat*, núm. 22 (juliol, 1996). Dept. d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya - Centre Català de la Qualitat. Barcelona. p.8 a 12.
- HARDCASTLE, Shelley. «L'arxiu i els interessos de l'empresa privada» *Lligall. Revista d'Arxivística Catalana*, núm. 9 (1995). Associació d'Arxivers de Catalunya. p. 65 a 77.
- HERMOSILLA PÉREZ, Àngel. «Els serveis institucionalitzats i els costos no productius» a *Quaderns de competitivitat* núm. 6 (1992). Dept. d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona. 71 p.
- IMIC. *Estudi de Bases sobre la Informació Municipal Integrada de Catalunya*. Dept. de Governació de la Generalitat de Catalunya. Barcelona. 1985, 160 p.
- INSTITUT CERDÀ, «Proyecto VEREDA» a *JIALCAT. IVJornades d'Informàtica a l'Administració Local a Catalunya*. Federació de Municipis de Catalunya. Tarragona, 1987.
- INSTITUTO NACIONAL DE ADMINISTRACIÓN PÚBLICA (INAP). *Modernización y cambio en las Administraciones Públicas. La misión del INAP*. Documento marco INAP. Madrid 1996. 40 p.
- KESNER, Richard. «Gestión automatizada de la información ¿tendrán los archiveros un papel en las oficinas del futuro?» a *ADPA. Automatización - Archivos - Informática*. núm. 3 (1984), vol. IV. Dirección de Archivos Estatales. p. 61 a 71.
- KESNER, Richard. «El paradigma de la gestió dels nous recursos d'informació i les seves implicacions per als arxivers i els gestors de la documentació» a *Lligall. Revista d'Arxivística Catalana*, núm. 6 (1993). Associació d'Arxivers de Catalunya. p. 27 a 41.
- LLANSÓ, Joaquim. *Gestión de documentos. Definición y análisis de modelos*. IKERLANK VII. Bergara. 1993. 250 p.
- LLISET BORRELL, Francisco. *El Archivo Municipal*. Instituto de Estudios de Administración Local. Madrid. 1969.
- MARTÍ, M, LLEONART, P, GAROLA, A. «Les telecomunicacions» a *Quaderns de competitivitat* núm. 4 (1992). Dept. d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona. 76 p.
- MAURI, Alfred. «La imatge de l'arxiu» a *Lligall. Revista d'Arxivística Catalana*, núm. 9 (1995). Associació d'Arxivers de Catalunya. p. 97 a 103.
- MEEHAN, Peter. «Imagination, not imaging, is the key to successful re-engineering» a *The European Government journal*. núm. 2, vol. 3 (1995). EPL. Essex. p.104 a 108.
- MINISTERIO PARA LAS ADMINISTRACIONES PÚBLICAS (MAP). *La informática en las Administraciones Públicas. Informe IRIA-94.*. Colección Informes y Documentos. Madrid. 1995.
- OLIVELLA, Lluís. «Redisseny de processos a l'Ajuntament» a *La Municipal*, núm. 46 (abril/maig, 1996). Barcelona. p. 10.
- «Projectes d'Eurociutats (1): la xarxa telemàtica d'Anvers, els» a *Catalunya Municipal*, núm. 147 (24 de maig, 1996), any 12, època 3. FMC. Barcelona. p. 8.

- RIVERO, Carlos. «Visión general de las Nuevas Tecnologías aplicadas a la modernización de las Administraciones Locales», a *Plan de Formación y Desarrollo de las Nuevas Tecnologías de la Información y de la Comunicación en las corporaciones locales*. Dossier de curs. FEMP. Barcelona, 1996.
- RODRÍGUEZ, Julia Maria. «Etapas previas al proceso informático en un archivo municipal» a *Lligall. Revista d'Arxivística Catalana*, núm. 1 (1988). Associació d'Arxivers de Catalunya. p. 201 a 221.
- SANGENÍS, JM, ADANERO, J. «ANDREA, un sistema informático de gestión de expedientes» a *JIAL. X Jornadas de Informática de la Administración Local*. FEMP. Barcelona, 1988. p. 525-559.
- SERRAMIÀ, Jordi. *Empresas españolas de servicios en el ámbito de la archivística, biblioteconomía y documentación*. FESABID. Madrid. 1994. 75 p.
- SOLÉ, F, CASTELLS, E. «La formació» a *Quaderns de competitivitat* núm. 14 (1993). Dept. d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona. 144 p.

5 Material auxiliar

- DEMOS CONSULTORES, AUDITORES. *Gestión local. 26 técnicas para mejorar eficacia*. Barcelona. s/d. 50 p.
- FIDEM, CONSULTORS, AUDITORS. «Serveis de Fidem en el sector públic (Ajuntaments)» a *Catalunya Municipal*.
- INSTITUT CATALÀ DE TECNOLOGIA. «Formación. ICT» a *Staff empresarial*, núm. 40 (setembre, 1995), Any VII. Barcelona. p.91.
- INSTITUTO ANDALUZ DE ADMINISTRACIÓN PÚBLICA. *Plan de Formación e Investigación* 1996. Granada. 45 p.
- INSTITUTO DE EMPRESA. «Curso Superior de Gestión de Calidad. Curso Superior de Gestión de Sistemas y Tecnologías de Información.» a *El País*, (20 d'abril, 1996).
- MÚTUA DE PREVISIÓ SOCIAL. HOSPITAL GENERAL DE CATALUNYA. *A-S li presenta el seu Metge Tutor*. Barcelona. 1996. Tríptic.
- ORGANIGRAMA. «Cursos pràctics» a *Punt Diari*. (23 setembre, 1996). p.48.
«PoliSoft. Gestión de Policías locales» a *El País*, (23 de desembre, 1995). p.12.
- PRICE WATERHOUSE. *Sector Público. División de Consultoría*. Barcelona. 23 p. s/d.
- PROCO, SA. «Gestión de la Información» a *¿Sabías qué...?*, núm. 9 (gener, 1996).
«SoftClass para Abogados II» a *Món Jurídic*, núm. 126 (març/abril, 1996).
- VELFLEX. *Organize sus papeles*. Madrid, s/d. (1996, aprox.)